

The Programme is co-financed by the
European Union

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr LXIII /397/14
Rady Miejskiej w Kętrzynie
z dnia 25 marca 2014 r.

Koncepcja usług społecznych na rzecz integracji grup wrażliwych ze społecznością lokalną dla miasta Kętrzyn

Miasto Kętrzyn
ul. Wojska Polskiego 11
11-400 Kętrzyn

Opracowanie:

Centrum Wspierania Rozwoju Gospodarczego i Społecznego im. K. Brzostowskiego

Project Consulting

Autorzy opracowania:

Dr Katarzyna Krot – kierownik

Dr Ewa Glińska

Norbert Brzostowski

Konsultacja naukowa: dr hab. Barbara Mazur

Kętrzyn 2014

Dofinansowano ze środków Programu Współpracy Transgranicznej Litwa - Polska - Rosja w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (ENPI CBC) 2007 -2013

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Charakterystyka miasta Kętrzyn	5
2. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego Kętrzyna	7
2.1. Miasto w statystyce	7
2.2. Działalność gospodarcza	7
2.3. Ochrona zdrowia.....	11
2.4. Rynek pracy i bezrobocie	14
2.5. Bezpieczeństwo publiczne.....	15
2.6. Strefa społeczna.....	16
2.6.1 Struktura ludności.....	16
2.6.2. Baza społeczna	20
Edukacja	20
Kultura	27
Organizacje pozarządowe.....	30
Zasoby mieszkaniowe.....	32
2.7. Pomoc społeczna	34
3. Charakterystyka grup wrażliwych.....	40
Osoby bezrobotne	40
Dzieci i młodzież	47
Rodzina.....	50
Seniorzy	52
Osoby niepełnosprawne.....	55
Osoby uzależnione od alkoholu.....	59
Bezdomni.....	61
Osoby bezradne	63
Powiązanie grup wrażliwych.....	65

4. Uwarunkowania zewnętrzne	66
Spójność Koncepcji z dokumentami wyższego rzędu.....	66
Analiza SWOT	72
5. Założenia strategiczne	81
Wykaz tabel	98
Wykaz wykresów	101
Załącznik.	102

Wstęp

Przedkładany dokument pt. „Koncepcja usług społecznych na rzecz integracji grup wrażliwych ze społecznością lokalną dla Miasta Kętrzyn” składa się z następujących elementów:

- analiza otoczenia społeczno-gospodarczego Kętrzyna,
- raport o stanie pomocy społecznej w Kętrzynie,
- charakterystyka grup wrażliwych i ich liczebności w mieście Kętrzyn,
- charakterystyka powiązań z otoczeniem,
- uwarunkowania zewnętrzne, w tym powiązanie opracowania z dokumentami wyższego rzędu,
- analiza SWOT,
- założenia strategiczne obejmujące misję, wizję, cele strategiczne i cele strategiczne.

Niniejszy dokument powstał w ramach pierwszego etapu prac, które miały na celu poznanie Gminy, jej mieszkańców i problemów dotyczących lokalną społeczność. Jest on również wstępem do kolejnego etapu w wyniku którego powstanie „Program rozwoju usług społecznych w mieście Kętrzyn” będący uszczegółowieniem celów zawartych w niniejszym opracowaniu oraz zawierającym konkretne zadania i projekty.

W ramach prac nad niniejszym dokumentem zaplanowano także spotkania konsultacyjne celem przedyskutowania projektu „Koncepcji...”. Konsultacje społeczne mają również służyć wypracowaniu zasadniczego „Programu rozwoju usług społecznych” w mieście Kętrzyn, który będzie zawierał alternatywne scenariusze rozwoju tej kategorii usług publicznych. Zaproponowany także zostanie wybrany wariant rozwoju miasta w zakresie świadczenia usług społecznych. Zostaną wypracowane konkretne programy operacyjne miejskiej polityki społecznej w Kętrzynie, które będą ukierunkowane na poszczególne grupy i kategorie osób pozostających w trudnej sytuacji życiowej.

1. Charakterystyka miasta Kętrzyn

Miasto Kętrzyn położone jest w powiecie kętrzyńskim zlokalizowanym w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Powiat kętrzyński od strony zachodniej graniczy z powiatem bartoszyckim, od południa z olsztyńskim, mrągowskim, od wschodu z giżyckim. Od północy bezpośrednim sąsiadem jest Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej.

W skład powiatu wchodzi: gmina Barciany, miasto Kętrzyn, gmina Kętrzyn, miasto i gmina Reszel, miasto i gmina Korsze oraz gmina Srokowo. Powiat Kętrzyński zamieszkuje ok. 66,4 tys. osób, w tym ponad połowa mieszka na terenach wiejskich. Stolicą powiatu i jego największym miastem jest Kętrzyn liczący ok. 28,4 tys. mieszkańców.

W Kętrzynie, jako mieście powiatowym skupiają się problemy społeczne i gospodarcze całego powiatu wynikające ze szczególnych cech tego obszaru.

Kętrzyn i okolice położony jest na pograniczu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, jest to w dużej mierze obszar Warmii i Mazur, ale bez jezior, bez możliwości wykorzystania ich potencjału do rozwoju gospodarczego.

Obszar powiatu charakteryzuje się dużą powierzchnią użytków rolnych po byłych PGR-ach. Jakość gleb i klimat sprawiają, że dobrą wydajność można osiągnąć przy dużych powierzchniach arealu. W związku z tym na analizowanym terenie powstają duże gospodarstwa rolne, mocno zmechanizowane, a pozostała ludność wiejska, posiadająca małe arealy żyje bardzo ubogo. Dodatkowe problemy społeczno-gospodarcze potęguje fakt obecności ludności wiejskiej bez gospodarstw rolnych (byli pracownicy PGR-ów). To wszystko skutkuje wysokim bezrobociem, dochodzącym na terenie powiatu do 30% (największą liczbę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne i bez średniego wykształcenia) i problemami społecznymi. Mieszkańcy są bardzo mało mobilni i jeśli szukają pracy to głównie w pobliskim Kętrzynie, który dzięki kilku dużym zakładom pracy jest lokalnym ośrodkiem rozwoju.

Bezrobocie, duża społeczność popegeerowska, ubożenie społeczności wiejskiej, niska mobilność zawodowa sprzyja zjawisku migracji młodych, co pogłębia problemy i powoduje intensywniejsze niż gdzie indziej zjawisko starzenia się społeczności. Migracja zarobkowa młodych zwiększa ryzyko problemów rodzinnych.

Powyższe problemy skutkują także dużym ryzykiem dziedziczenia bezradności zawodowej i ogólnie życiowej, która jest przyczyną wielu problemów społecznych.

Miasto Kętrzyn i okolice charakteryzują się także pewnym szczególnym dziedzictwem historycznym i potencjałami, które mogą być szansą dla rozwoju tego obszaru i ograniczenia problemów społecznych.

Jest to teren związany z dziedzictwem ludności polskiej, litewskiej, rosyjskiej, pruskiej, polskiej z terenów ukraińskich (z powodu przesiedleń po II wojnie światowej) i niemieckiej. Ta różnorodność kulturowa w połączeniu z tradycjami rolniczymi może być szansą na rozwój produktów regionalnych: żywnościowych i kulturowych.

W Kętrzynie krzyżują się szlaki komunikacyjne prowadzące do Węgorzewa, Mrągowa, Bartoszyc i Giżycka, dodatkowo niewielka odległość od granicy z Rosją stwarzają szansę na rozwój turystyki i handlu oraz lokalizację biznesu dla którego rynkiem zbytu mogą być kraje Unii Celnej.

Położenie miasta sprzyja także silnej współpracy społecznej i gospodarczej z Rosją i Litwą. Aktualnie miasto i gminy powiatu posiadają liczne kontakty i silną współpracę z Rosją. Umożliwia to realizację wspólnych projektów międzynarodowych, w tym dotyczących rozwoju turystyki, gospodarki i rozwiązywania wspólnych lub podobnych problemów społecznych.

Okolice Kętrzyna, ze względu na położenie miasta na styku różnych krain geograficznych, posiadają urozmaicony krajobraz: tereny nizinne, wzgórza moreny czołowej, nieliczne jeziora, tereny leśno – bagienne. Łącznie z materialnym dziedzictwem tego obszaru: zamki krzyżackie, zamki biskupów, "Wilczy Szaniec" w Gierłozy - była wojenna kwatera Hitlera, Bazylika w Świętej Lipce, liczne zespoły pałacowo-parkowe, kościoły tworzą potencjał do rozwoju turystyki przejazdowej, rowerowej, weekendowej, sentymentalnej, refleksyjnej, historycznej, agroturystyki, turystyki „ciszy i spokoju”.

Miasto Kętrzyn jest lokalnym ośrodkiem rozwoju kultury, edukacji i gospodarki. W mieście rozwija się przemysł elektrotechniczny i maszynowy, odzieżowy, meblarski, przetwórstwo rolno-spożywcze oraz produkcja opakowań i ozdób świątecznych. Dzięki kilku dużym zakładom produkcyjnym Kętrzyn jest w stanie unieść problemy społeczne i gospodarcze całego powiatu wynikające z wysokiego bezrobocia i ubóstwa. Jednak poziom lokalnego rozwoju gospodarczego jest daleki od eliminacji wpływu tych dwóch istotnych czynników na grupy zagrożone wykluczeniem społecznym. Dzieje się tak też dlatego, że wiele kwestii związanych z rozwojem gospodarczym leży poza kompetencjami władz lokalnych, których rola często ogranicza się do walki ze skutkami ogólnej sytuacji w regionie. Niemniej jednak nawet wysoki poziom rozwoju gospodarczego, mimo że kluczowy dla rozwiązywania wielu problemów społecznych, nie pozwala na istotne ograniczenie wszystkich zagadnień związanych z wykluczeniem społecznym.

2. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego Kętrzyna

2.1. Miasto w statystyce

Miasto Kętrzyn zajmuje powierzchnię 1035 ha zamieszkaną przez 28 363 osoby – mieszkańców Miasta. Wobec tego gęstość zaludnienia w mieście wynosi 2740 osób na km² i na przestrzeni ostatnich kilku lat wskaźnik ten wykazuje tendencję wzrostową. Nieco poprawia się też struktura demograficzna mieszkańców Miasta. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada nieco ponad 51 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Tabela 1 Przykładowe dane statystyczne o mieście Kętrzyn

Cecha	Dane statystyczne
Powierzchnia w ha	1035
Ludność	28 363
Ludność na 1 km ²	2740
Kobiety na 100 mężczyzn	109
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	51,3
Liczba ludności na jeden zakład opieki zdrowotnej	1418
% ludności korzystająca z instalacji:	
wodociągowej	99,1
kanalizacyjnej	96,1
gazowej	92,6
Wydatki budżetu gminy na oświatę i wychowanie (w %)	26,1
Wydatki budżetu na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	24,7
dochody gminy na 1 mieszkańca wyniosły	2 306
Udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych (w %)	42,4
Subwencja oświatowa w gminie	12314
Wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi	380090
wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	16648,3 t

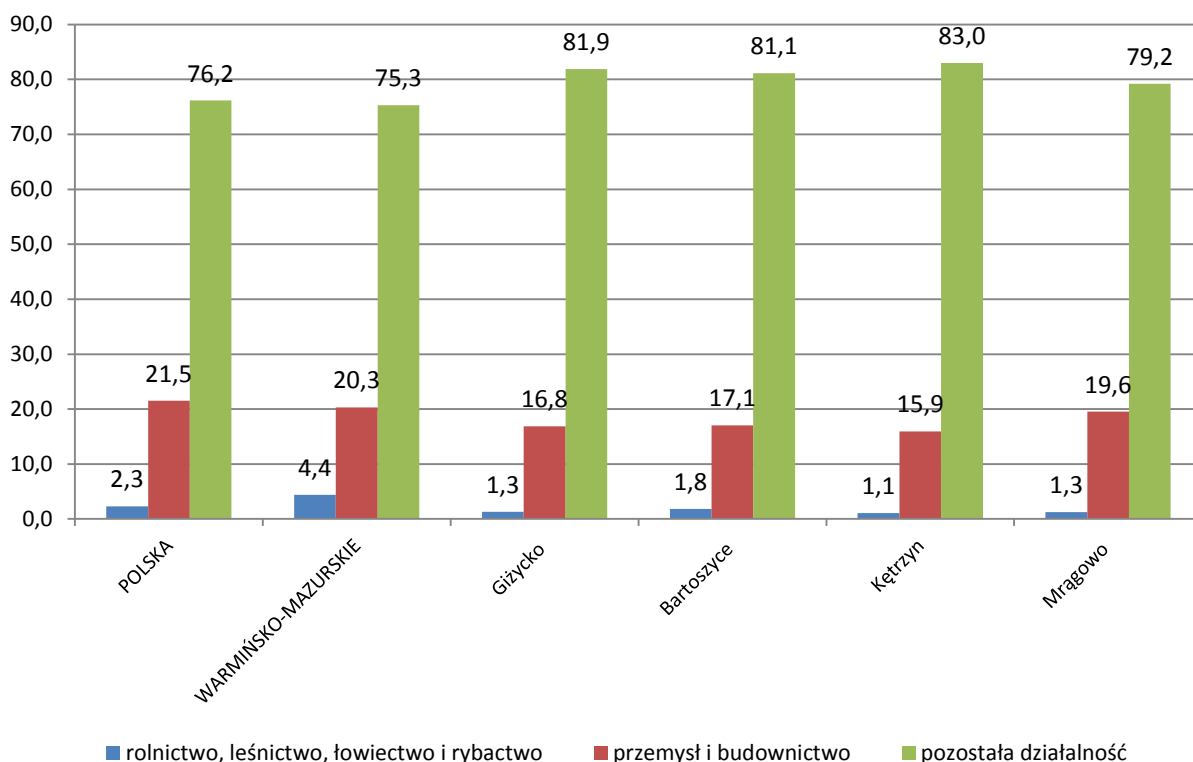
Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca

2.2. Działalność gospodarcza

W Kętrzynie roku 2012 w systemie REGON zarejestrowanych było 2547 podmiotów, z czego zdecydowaną większość (83%) stanowią podmioty zaklasyfikowane przez GUS jako pozostała działalność, czyli działalność przede wszystkim usługowa i handlowa. Prawie 16% stanowią podmioty reprezentujące przemysł i budownictwo, natomiast około 1% podmioty należące do sektora rolnictwo. Struktura sektorowa podmiotów w mieście

Kętrzyn jest nieco odmienna niż gospodarka województwa warmińsko-mazurskiego i całej Polski. W Kętrzynie zdecydowanie mniej niż w województwie jest podmiotów działających w sektorze rolniczym i nieco więcej podmiotów handlowych i usługowych. Dla porównania podmioty w sektorze rolniczym w województwie stanowią 4,4% ogólnej liczby podmiotów (2,3% w Polsce), natomiast w mieście Kętrzyn 1,1%, natomiast podmioty należące do kategorii „pozostała działalność” w województwie stanowią 75,3% (76,2% w Polsce), a w Kętrzynie 83,0%. Warto zauważyć, że miasta sąsiadujące z Kętrzynem mają podobną strukturę sektorową podmiotów.

Wykres 1 Struktura podmiotów w mieście Kętrzyn w 2012 roku

Źródło: BDL

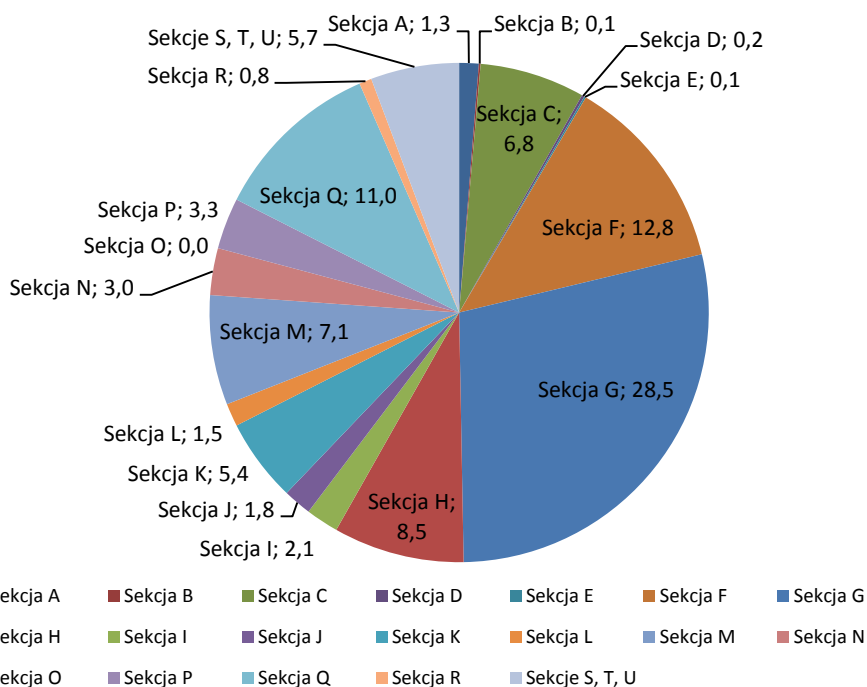
W latach 2010-2012 liczba podmiotów w mieście Kętrzyn wzrosła o 0,7%, przy czym wzrost ten był nieco mniejszy niż w całej Polsce. Warto zauważyć, że we wszystkich pozostałych analizowanych miastach liczba podmiotów spadła – najsilniej zaś w Mrągowie. O poziomie przedsiębiorczości mieszkańców miasta świadczy wskaźnik liczby podmiotów na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Okazuje się, że poziom przedsiębiorczości mieszkańców Kętrzyna jest nieco większy (1382,8 podmiotów na 10 tys. mieszkańców) niż średnio w województwie warmińsko-mazurskim (1271,8 podmiotów na 10 tys. mieszkańców), ale niższy niż Giżycku (1709,9) czy Mrągowie (1690,8).

Tabela 2 Podmioty gospodarcze w Kętrzynie w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	ogółem			zmiana	Podmioty na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym
	2010	2011	2012		
	jed.gosp.	jed.gosp.	jed.gosp.	%	jed.gosp.
POLSKA	3909802	3869897	3975334	1,7	1615,6
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	119028	117172	119913	0,7	1271,8
Giżycko (1)	3313	3266	3308	-0,2	1709,9
Bartoszyce (1)	2242	2190	2211	-1,4	1369,1
Kętrzyn (1)	2530	2509	2547	0,7	1382,8
Mrągowo (1)	2525	2455	2479	-1,8	1690,8

Źródło: BDL

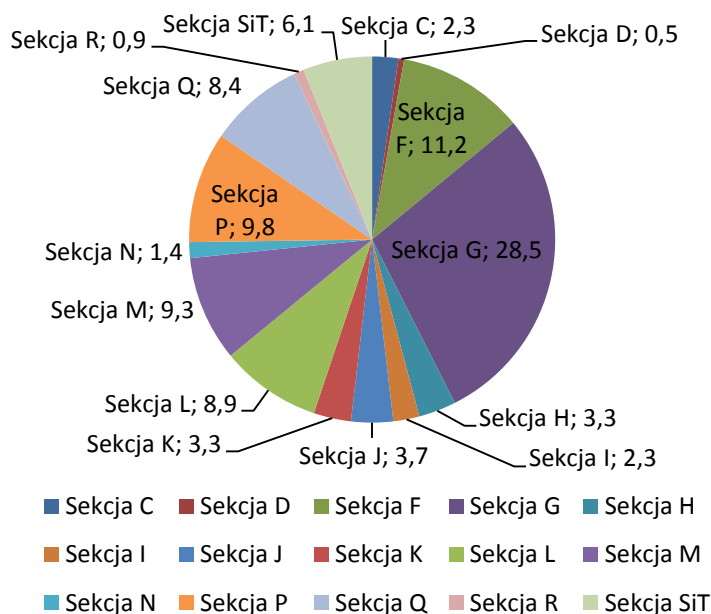
Szczegółową charakterystykę struktury przedmiotowej gospodarki Kętrzyna dostarczają dane przedstawiające osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007. Z danych tych wynika, że największą część 28,5% stanowią podmioty należące do sekcji G („handel hurtowy i detaliczny”), 12,8% to podmioty z sekcji F („obiekty budowlane i roboty budowlane”), 11% podmioty z sekcji Q („usługi w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej”) i 8,5% podmioty z sekcji H („transport i gospodarka magazynowa”).

Wykres 2 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007

Źródło: BDL

W 2012 roku w Kętrzynie zostało zarejestrowanych 214 nowych podmiotów, z czego największa część (28,5%) to podmioty z sekcji G („handel hurtowy i detaliczny”), 11,2% podmioty z sekcji F („obiekty budowlane i roboty budowlane”), 9,8% z sekcji P („edukacja”), 9,3% z sekcji M („usługi profesjonalne, naukowe i techniczne”) i 8,9% z sekcji L („usługi związane z obsługą rynku nieruchomości”). Jednocześnie 179 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Wykres 3 Podmioty nowo zarejestrowane wg sekcji PKD 2007

Źródło: BDL

W mieście Kętrzyn w 2012 roku w rejestrze REGON zarejestrowano 76 nowych jednostek na 10 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten jest niższy niż analogiczny wskaźnik dla województwa (80), jak i innych analizowanych miast.

Tabela 3 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności		
	2010	2011	2012
POLSKA	104	90	93
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	94	77	80
Giżycko (1)	96	99	87
Bartoszyce (1)	104	74	72
Kętrzyn (1)	91	84	76
Mragowo (1)	120	78	95

Źródło: BDL

2.3. Ochrona zdrowia

W 2012 roku w mieście Kętrzyn funkcjonowało 22 zakłady opieki zdrowotnej świadczących usługi medyczne w systemie ambulatoryjnym, przy czym, co jest typowe dla polskiego systemu opieki zdrowotnej, zdecydowana większość z nich to placówki niepubliczne.

Tabela 4 Ambulatoryjna opieka zdrowotna (stan w dniu 31 XII) w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	ogółem			publiczne		niepubliczne	
	2010	2011	2012	2010	2011	2010	2011
POLSKA	16608	19151	19412	2733	2763	13875	16388
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	710	806	805	72	81	638	725
Giżycko (1)	23	29	29	4	4	19	25
Bartoszyce (1)	16	18	16	2	2	14	16
Kętrzyn (1)	19	20	22	1	1	18	19
Mrągowo (1)	10	14	12	1	1	9	13

Źródło: BDL

Wskaźnik placówek opieki ambulatoryjnej na 10 tys. ludności wskazuje na dostępność do opieki zdrowotnej mieszkańców danej jednostki terytorialnej. Z tabeli 5 wynika, że w mieście Kętrzyn na 10 tys. mieszkańców w 2012 roku przypadało 8 placówek i jest to wskaźnik wyższy niż średnio w Polsce (5 placówek na 10 tys. mieszkańców) i w województwie warmińsko-mazurskim (6 placówek na 10 tys. mieszkańców). Podobnie wskaźnik ten przewyższa analogiczne wskaźniki w innych sąsiadujących miastach województwa warmińsko-mazurskiego (z wyjątkiem Giżycka, gdzie wskaźnik ten wynosi 10).

Tabela 5 Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności		
	2010	2011	2012
POLSKA	4	5	5
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5	6	6
Giżycko (1)	8	10	10
Bartoszyce (1)	6	7	6
Kętrzyn (1)	7	7	8
Mrągowo (1)	4	6	5

Źródło: BDL

W mieście Kętrzyn w 2012 roku udzielono 148753 porad medycznych, przy czym w porównaniu do 2010 roku nastąpił wzrost liczby udzielonych porad o 4,3%. Podobna tendencja widoczna jest w całej Polsce, choć z nieco mniejszym nasileniem (wzrost o 1,3%), w województwie warmińsko-mazurskim (wzrost o 9,4%) oraz w miastach: Giżycko (9,3%) i Bartoszyce (7,7%).

Tabela 6 Liczba udzielonych porad medycznych w latach 2010-2012 w mieście Kętrzyn w na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	porady ogółem		
	ogółem		
	2010	2011	2012
	jd	jd	jd
POLSKA	152225012	156954237	154328324
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5797659	5982662	5831286
Giżycko (1)	156563	166687	171121
Bartoszyce (1)	117109	123292	126098
Kętrzyn (1)	142663	137060	148753
Mrągowo (1)	150319	155836	148908

Źródło: BDL

O dostępności do kompleksowej opieki medycznej dla lokalnej społeczności decyduje również dostęp do opieki szpitalnej. W Kętrzynie działa Szpital Powiatowy oferujący świadczenia medyczne dla mieszkańców całego powiatu kętrzyńskiego. W 2012 roku w powiecie kętrzyńskim szpital miał do dyspozycji 121 łóżek szpitalnych. W porównaniu do 2010 roku liczba łóżek szpitalnych spadła o 27%. Dla porównania średnio w Polsce, w województwie warmińsko-mazurskim, jak i w powiatach sąsiadujących z powiatem kętrzyńskim liczba łóżek w latach 2010-2012 albo nieznacznie wzrosła, albo nie zmieniła się (jedynie w powiecie mrągowym liczba łóżek spadła).

Tabela 7 Liczba łóżek w szpitalach w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	łóżka w szpitalach ogólnych		
	2010	2011	2012
	łóżko	łóżko	łóżko
POLSKA	181077	180606	188820
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5985	6282	6700
Powiat giżycki *	241	241	245
Powiat bartoszycki	321	320	320
Powiat kętrzyński	166	186	121
Powiat mrągowski	134	134	83

Źródło: BDL

Dostępność opieki medycznej może być również oceniana według liczby lekarzy i zmian tej wielkości. W 2011 w powiecie kętrzyńskim opiekę medyczną świadczyło 154 lekarzy oraz 19 lekarzy dentyistów. W przypadku lekarzy dentyistów ich liczba jest porównywalna we wszystkich analizowanych powiatach. Natomiast wyraźnie widoczna jest przewaga powiatu kętrzyńskiego pod względem liczby lekarzy. Ponadto liczba ta w 2011 roku w porównaniu do 2009 wzrosła o 10%.

Tabela 8 Pracownicy ochrony zdrowia w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	personel pracujący					
	lekarze			lekarze dentyści		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
POLSKA	159712	162522	172304	18239	18909	19862
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	4548	4532	4748	588	600	585
Powiat bartoszycki	138	140	137	20	19	19
Powiat giżycki *	121	125	141	18	19	22
Powiat kętrzyński	140	143	154	19	21	19
Powiat mrągowski	111	112	111	24	22	21

Źródło: BDL

Ostatnim zagadnieniem związanym z opieką zdrowotną jest wskaźnik liczby osób przypadających na aptekę obrazujący dostępność tych placówek. W 2012 roku w mieście Kętrzyn na jedną aptekę przypadało 2569 osób i liczba ta na przestrzeni trzech ostatnich lat spadła o prawie 19%. Warto zauważyć, że analogiczne wskaźniki dla Polski i województwa są mniej korzystne (mniejsza dostępność aptek), natomiast jedynie w Giżycku i Mrągowie wskaźnik ten jest nieco niższy.

Tabela 9 Ludność na aptekę ogólnodostępną w latach 2010-2012 w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	ludność na aptekę ogólnodostępną		
	2010	2011	2012
POLSKA	3411	3290	3211
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	3972	3823	3739
Giżycko (1)	3019	2510	2315
Bartoszyce (1)	2784	3547	3090
Kętrzyn (1)	3169	2578	2569
Mrągowo (1)	2792	2781	2472

Źródło: BDL

2.4. Rynek pracy i bezrobocie

W latach 2010-2012 liczba pracujących w mieście Kętrzyn nieznacznie spadła (o 1%, w Polsce spadek wyniósł 0,25%, a w województwie warmińsko-mazurskim 1,3%) i na koniec 2012 roku wynosiła 6189 osób, z czego 43,1% stanowią mężczyźni a pozostałe 56,9% kobiety. Warto zauważyć, że wśród mężczyzn w analizowanym okresie nastąpił prawie 5% spadek liczby pracujących, natomiast wśród kobiet wzrost o 2,5%.

Tabela 10 Pracujący według płci w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	ogółem			mężczyźni			kobiety		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
POLSKA	8611367	8640456	8589779	4396807	4425329	4351970	4214560	4215127	4237809
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	272318	272397	268694	136131	137223	134235	136187	135174	134459
Giżycko (1)	6391	6351	6265	3071	3013	2893	3320	3338	3372
Bartoszyce (1)	5282	5258	5115	2434	2394	2315	2848	2864	2800
Kętrzyn (1)	6246	6321	6189	2813	2819	2668	3433	3502	3521
Mrągowo (1)	5717	5749	5561	2565	2635	2545	3152	3114	3016

Źródło: BDL

Według danych statystycznych pod koniec 2012 roku w mieście Kętrzyn zarejestrowanych było 2138 osób bezrobotnych. W porównaniu do 2010 roku liczba ta wzrosła o 7,6% (w województwie warmińsko-mazurskim 6,9%, w Polsce 9,3%). Zdecydowanie w większym stopniu rośnie liczba bezrobotnych mężczyzn (12,5%) niż kobiet (2,2%).

Tabela 11 Bezrobotni zarejestrowani wg płci w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	mężczyźni			Zmiana	kobiety			Zmiana
	2010	2011	2012		2010	2011	2012	
POLSKA	939914	922472	1037629	10,4	1014792	1060204	1099186	8,3
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	49814	48896	54253	8,9	56128	58437	58970	5,1
Giżycko (1)	768	649	815	6,1	1047	947	974	-7,0
Bartoszyce (1)	1012	1020	1046	3,3	1059	1061	1070	1,0
Kętrzyn (1)	1051	1069	1182	12,5	935	1053	956	2,2
Mrągowo (1)	787	791	917	16,5	795	786	782	-1,6

Źródło: BDL

2.5. Bezpieczeństwo publiczne

W powiecie kętrzyńskim w 2012 roku stwierdzono 1426 przestępstw, przy czym w porównaniu do 2009 roku liczba ta spadła o ponad 7%. Ponad 68% tych przestępstw miało charakter kryminalny. Liczba tych przestępstw w okresie 2009-2012 wahała się, ale w porównaniu do początku okresu wzrosła o ponad 8%. Wśród przestępstw o charakterze kryminalnym najliczniejszą kategorię stanowią kradzieże, kradzieże z włamaniem oraz przestępstwa narkotykowe. W analizowanym okresie wyjątkowo nasiliły się kradzieże cudzej rzeczy (wzrost o 66,5%), o połowę spadła natomiast liczba przestępstw narkotykowych.

Tabela 12 Przestępstwa stwierdzone w powiecie kętrzyńskim na tle innych powiatów w latach 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
przestępstwa stwierdzone				
warmińsko-mazurskie	38841	37666	39193	37375
kętrzyński	1535	1345	1459	1426
giżycki	1521	1382	1348	1400
bartoszycki	1148	1195	1197	1206
mrągowski	1266	1371	1322	1160
Przestępstwa o charakterze kryminalnym				
warmińsko-mazurskie	25482	26275	26618	26431
kętrzyński	896	951	992	970
giżycki	926	872	887	1026
bartoszycki	775	778	816	835
mrągowski	801	872	833	707
Uszkodzenie rzeczy				
warmińsko-mazurskie	2780	2545	2520	2431
kętrzyński	93	89	70	89
giżycki	87	107	98	108
bartoszycki	108	54	93	84
mrągowski	93	96	67	64
Zabójstwo				
warmińsko-mazurskie	40	25	21	26
kętrzyński	2	-	1	-
giżycki	1	-	1	4
bartoszycki	1	2	-	-
mrągowski	2	1	1	1
Uszczerbek na zdrowiu				
warmińsko-mazurskie	694	767	828	772
kętrzyński	33	26	33	20
giżycki	35	29	18	26
bartoszycki	31	32	31	25

mrągowski	10	20	32	20
Bójka i pobicie				
warmińsko-mazurskie	618	536	535	562
kętrzyński	17	20	30	29
giżycki	13	18	29	30
bartoszycki	17	16	24	10
mrągowski	18	16	14	17
Zgwałcenie				
warmińsko-mazurskie	71	67	76	-
kętrzyński	10	8	2	-
giżycki	1	-	-	-
bartoszycki	4	2	2	-
mrągowski	-	1	-	-
Kradzież cudzej rzeczy				
warmińsko-mazurskie	6528	7152	7458	7529
kętrzyński	173	212	271	288
giżycki	278	237	246	296
bartoszycki	154	164	177	170
mrągowski	227	205	238	191
Rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze				
warmińsko-mazurskie	605	659	730	622
kętrzyński	23	23	14	19
giżycki	28	26	26	31
bartoszycki	18	19	27	19
mrągowski	16	26	24	7
Przestępstwa narkotykowe				
warmińsko-mazurskie	1739	1960	1994	2136
kętrzyński	100	135	92	50
giżycki	48	45	28	41
bartoszycki	33	49	32	130
mrągowski	65	86	76	76

Źródło: dane Komendy Policji w Olsztynie

2.6. Strefa społeczna

2.6.1 Struktura ludności

Liczba ludności w mieście Kętrzyn wynosi 28 256 osób (zgodnie z danymi GUS na koniec grudnia 2012 roku). W ostatnich latach zauważa się spadek liczby ludności, co może być efektem ujemnego przyrostu naturalnego i odpływu ludności do innych miejscowości oraz za granicę. Podobne zjawisko zmniejszania się liczby ludności obserwuje się także w innych miastach województwa warmińsko-mazurskiego o porównywalnej liczbie ludności (jak np. Giżycko czy Bartoszyce).

Tabela 13 Liczba ludności w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2012

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012
Giżycko (1)	30186	30121	30096
Bartoszyce (1)	25058	24827	24719
Kętrzyn (1)	28519	28363	28256
Mrągowo (1)	22332	22244	22251

Źródło: BDL GUS.

Dane statystyczne donoszą, że w mieście Kętrzyn odnotowuje się ujemny przyrost naturalny, jednak podobne zjawisko odnotowuje się także w innych miastach województwa.

Tabela 14 Przyrost naturalny w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2012

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012
Giżycko (1)	-17	-9	-45
Bartoszyce (1)	18	-11	-9
Kętrzyn (1)	3	-34	-17
Mrągowo (1)	65	-5	5

Źródło: BDL GUS.

Pogłębiona analiza wielkości przyrostu naturalnego w Kętrzynie pozwala stwierdzić, że miasto cechuje najniższy poziom tego wskaźnika w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w porównaniu do takich ośrodków jak: Bartoszyce, Giżycko czy Mrągowo. W przypadku Kętrzyna przyrost naturalny na 1000 ludności wynosi -0,6.

Tabela 15 Przyrost naturalny na 1000 ludności w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	przyrost naturalny na 1000 ludności
Giżycko (1)	-1,5
Bartoszyce (1)	-0,4
Kętrzyn (1)	-0,6
Mrągowo (1)	0,2
Warmińsko-mazurskie Miasto	0,1

Źródło: BDL GUS.

Czynnikiem wpływającym na spadek liczby ludności jest – jak już wspomniano – ujemne saldo migracji, które w 2012 roku wynosiło w Kętrzynie -65. Należy jednak zauważyć, że

wskaźnik ukazujący różnicę pomiędzy liczbą mieszkańców wyprowadzających się z miasta i tych, którzy się do niego wprowadzają pozostaje co prawda ujemny, ale jego wartość bezwzględna zaczyna się zmniejszać w ostatnich latach.

Tabela 16 Saldo migracji w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012
Giżycko (1)	-42	-56	18
Bartoszyce (1)	-166	-220	-135
Kętrzyn (1)	-160	-122	-65
Mrągowo (1)	-85	-83	-33

Źródło: BDL GUS.

Niezbyt korzystnie wygląda struktura wiekowa mieszkańców Kętrzyna w porównaniu do innych miast w województwie warmińsko-mazurskim. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym wynosi w Kętrzynie 18,6 (dane z końca 2012 roku) i jest o 1,5 punktu procentowego wyższy niż średnia dla miast w województwie warmińsko-mazurskim. Odsetek ludności najmłodszej, w wieku przedprodukcyjnym, wynosi w Kętrzynie 16,2 i jest niższy o 1,5% od średniej dla miast w regionie. Oznacza to, że procesy starzenia lokalnej społeczności Kętrzyna przebiegają bardziej wyraźnie niż w innych porównywalnych co do liczby ludności miastach województwa.

Tabela 17 Struktura mieszkańców wg ekonomicznych grup ludności w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2012

Jednostka terytorialna		Lata		
		2010	2011	2012
Giżycko (1)	przedprodukcyjny	18,0	17,5	17,4
	produkcyjny	65,1	65	64,3
	poprodukcyjny	16,8	17,5	18,3
Bartoszyce (1)	przedprodukcyjny	17,9	17,5	17,4
	produkcyjny	66,5	66,0	65,3
	poprodukcyjny	15,7	16,4	17,3
Kętrzyn (1)	przedprodukcyjny	16,5	16,3	16,2
	produkcyjny	66,5	66,1	65,2
	poprodukcyjny	17,0	17,6	18,6
Mrągowo (1)	przedprodukcyjny	18,1	17,7	17,7
	produkcyjny	66,9	66,7	65,9
	poprodukcyjny	15,0	15,6	16,4
Warmińsko-mazurskie Miasto	przedprodukcyjny	18,1	17,8	17,6
	produkcyjny	66,3	65,9	65,3
	poprodukcyjny	15,6	16,3	17,1

Źródło: BDL GUS.

Miasto Kętrzyn cechuje się dużym zagęszczeniem ludności na km² w relacji do średniej dla miast w województwie, jak też w porównaniu do miast z regionu o porównywalnej liczbie mieszkańców. Podobnie jak większość miast w warmińsko-mazurskim Kętrzyn charakteryzuje przewaga liczby kobiet w strukturze demograficznej mieszkańców (wskaźnik feminizacji wynosi 110 kobiet na 100 mężczyzn). Wskaźnik urodzeń na 1000 mieszkańców w Kętrzynie jest niższy niż przeciętny dla miast w regionie, zaś wskaźnik zgonów ma wartość porównywalną do innych ośrodków miejskich w warmińsko-mazurskim.

Tabela 18 Wskaźniki demograficzne modułu gminnego w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku

	ludność na 1 km ²	kobiety na 100 mężczyzn	małżeństwa na 1000 ludności	urodzeni a żywe na 1000 ludności	zgony na 1000 ludności
Giżycko (1)	2194	110	4,6	8,1	9,6
Bartoszyce (1)	2247	111	4,9	8,0	8,4
Kętrzyn (1)	2730	110	5,4	8,5	9,1
Mragowo (1)	1502	108	5,5	9,1	8,9
Warmińsko-mazurskie Miasto	1441	109	5,1	9,1	9,1

Źródło: BDL GUS.

Podsumowując charakterystykę demograficzną struktury ludności miasta Kętrzyna należy zwrócić uwagę na kilka istotnych z punktu widzenia usług społecznych kwestii: spadek liczby ludności, ujemny przyrost naturalny, niższy niż w innych miastach województwa wskaźnik urodzeń na 1000 mieszkańców, ujemne (choć poprawiające się) saldo migracji, wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności, relatywnie niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w strukturze mieszkańców.

2.6.2. Baza społeczna

Edukacja

Wychowanie przedszkolne

Obecnie w Kętrzynie funkcjonuje osiem przedszkoli z 942 miejscami, przy czym jedno prowadzone przez jednostkę samorządu gminnego:

- Przedszkole Niepubliczne "Słoneczko",
- Przedszkole Niepubliczne "Puchatek" mgr Anna Kulicka,
- Przedszkole Niepubliczne "KLUCZYK",
- Miejskie Przedszkole Integracyjne "Malinka" w Kętrzynie,
- Przedszkole Niepubliczne "Mały Prymusik" Magdalena Kajrys ,
- Oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej nr 3 w Kętrzynie,
- Przedszkole Niepubliczne „Miś Uszatek”, mgr Aneta Pietrzyk-Hornicka,
- Przedszkole Niepubliczne Krasnal.

W 2012 roku do przedszkoli nie przyjęto 46 dzieci (liczba ustalona w oparciu o liczbę złożonych wniosków), przy czym zakłada się, że w kolejnych latach liczba ta będzie malała.¹

Tabela 19 Miejsca w przedszkolach w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	oddziały			miejsca		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
POLSKA	35856,50	38328,97	40419,43	829561	880137	930223
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1120,00	1212,00	1279,00	27043	28414	30170
Giżycko (1)	34,00	37,00	38,00	945	940	955
Bartoszyce (1)	25,00	25,00	26,00	571	571	585
Kętrzyn (1)	32,00	33,00	34,00	940	715	942
Mrągowo (1)	18,00	23,00	23,00	480	600	595

Źródło: BDL

W 2012 roku w mieście Kętrzyn wychowaniem przedszkolnym zostało objętych 885 dzieci w wieku od 3 do 6 lat. W okresie 2010-2012 w każdym z analizowanych miast, podobnie jak w całej Polsce i w województwie warmińsko-mazurskim liczba dzieci w przedszkolach

¹ T. Murawska, *Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla gminy Kętrzyn*, MOPS, Kętrzyn

wzrosła, choć najsilniejszy wzrost można zaobserwować w Węgorzewie i Giżycku. W mieście Kętrzyn przyrost ten był jednym z najniższych.

Tabela 20 Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	dzieci w wieku 3 - 6 lat			Tempo zmian
	2010	2011	2012	%
POLSKA	1031458	1126820	1184250	14,8
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	35559	39663	40755	14,6
Giżycko (1)	903	1069	1134	25,6
Bartoszyce (1)	692	752	777	12,3
Kętrzyn (1)	826	863	885	7,1
Mrągowo (1)	609	735	759	24,3

Źródło: BDL

Relatywnie niskie tempo przyrostu w latach 2010-2012 liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, spowodowało, że w mieście Kętrzyn odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli wynosi 79,7%. Co prawda w porównaniu do średniej dla Polski, jak i województwa warmińsko-mazurskiego jest to wskaźnik wyższy (odpowiednio 71,6%, 63,1%), jednak w odniesieniu do analizowanych miast wskaźnik ten istotnie różni się wskazując prawdopodobnie na deficyt miejsc w przedszkolach.

Tabela 21 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym		
	dzieci w wieku 3 - 6 lat		
	2010	2011	2012
POLSKA	68,0	70,8	71,6
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	59,4	63,7	63,1
Giżycko (1)	80,8	91,1	92,7
Bartoszyce (1)	74,4	78,9	77,0
Kętrzyn (1)	81,1	81,6	79,7
Mrągowo (1)	75,8	87,2	86,5

Źródło: BDL

W kętrzyńskich przedszkolach w 2012 roku zatrudnionych było 39,8 nauczycieli. Jest to zdecydowanie mniejsza liczba niż w innych analizowanych miastach województwa warmińsko-mazurskiego.

Tabela 22 Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2012

Jednostka terytorialna	przedszkola bez specjalnych	
	ogółem	
	2011	2012
POLSKA	62028,73	64670,40
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1902,03	2025,15
Bartoszyce (1)	42,12	43,60
Giżycko (1)	58,61	60,42
Kętrzyn (1)	34,69	39,84
Mrągowo (1)	39,16	40,41

Źródło: BDL

Szkoły podstawowe

W Kętrzynie działa obecnie 6 szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Feliksa Nowowiejskiego
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marii Zientary-Malewskiej w Kętrzynie
- Szkoła Podstawowa Nr 4 w Kętrzynie im. Stanisława Moniuszki
- Zespół Szkół Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. M. Kalenkiewicza „Kotwiczka” w Kętrzynie
- Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 6 dla Uczniów z Upośledzeniem Umysłowym w Stopniu Lekkim, Umiarkowanym, Znacznym i Głębokim działająca w ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Kętrzynie,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Klucz”.

Według danych GUSu szkoły podstawowe w Kętrzynie dysponują 88 pomieszczeniami, w których uczy się 1572 uczniów.

Tabela 23 Szkoły podstawowe w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku

Jednostka terytorialna	ogółem	pomieszczenia szkolne	oddziały w szkołach	uczniowie
	2012	2012	2012	2012
	ob.	pom.	-	osoba
Bartoszyce (1)	6	99	71,00	1435
Giżycko (1)	6	84	79,00	1777
Kętrzyn (1)	5	88	66,00	1572
Mrągowo (1)	4	114	65,00	1390

Źródło: BDL

Szkoły podstawowe w Kętrzynie oferują 100,68 etatów dla nauczycieli pełnozatrudnionych, jak i nauczycieli pracujących w niepełnym wymiarze czasu, z czego 7,65 etatów odnosi się do szkół podstawowych specjalnych. W porównaniu do innych analizowanych miast województwa warmińsko-mazurskiego jest to najmniejsza liczba etatów nauczycielskich.

Tabela 24 Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w szkołach podstawowych w przeliczeniu na etaty w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku

Jednostka terytorialna	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	szkoły podstawowe ogółem dla dzieci i młodzieży
Bartoszyce (1)	87,49	19,90	107,39
Giżycko (1)	108,16	5,41	113,57
Kętrzyn (1)	93,03	7,65	100,68
Mrągowo (1)	88,26	15,53	103,79

Źródło: BDL

Gimnazja

Obecnie w Kętrzynie działa 5 szkół gimnazjalnych, kształcąc 867 uczniów:

- Gimnazjum nr 2 im. Jana Pawła II
- Gimnazjum nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi przy Zespole Szkół nr 1 im. M. Kalenkiewicza "Kotwiczka"
- Gimnazjum Powiatowe przy Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Wojciecha Kętrzyńskiego
- Gimnazjum dla Dorosłych przy Centrum Kształcenia Ustawicznego w Kętrzynie,
- Gimnazjum Specjalne nr 4 przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym.

Ponadto ofertę edukacyjną na poziomie gimnazjalnym uzupełnia Prywatne Gimnazjum w Kętrzynie.

Tabela 25 Gimnazja w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku

Jednostka terytorialna	Ogółem szkoły	uczniowie
	2012	2012
Bartoszyce (1)	5	947
Giżycko (1)	6	967
Kętrzyn (1)	6	867
Mrągowo (1)	5	894

Źródło: BDL

Gimnazja w Kętrzynie zatrudniają nauczycieli oferując im 71,12 etatów, z czego 6,68 etatu jest przydzielona gimnazjom specjalnym.

Tabela 26 Nauczyciele zatrudnienie w gimnazjach w przeliczeniu na etaty w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku

Jednostka terytorialna	gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne
Bartoszyce (1)	61,56	12,10
Giżycko (1)	66,41	12,42
Kętrzyn (1)	64,44	6,68
Mrągowo (1)	71,94	8,69

Źródło: BDL

Podsumowując, w Kętrzynie w 2012 roku współczynnik scholaryzacji brutto, czyli relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania² dla szkół podstawowych wynosił 109,55, natomiast na poziomie gimnazjum 120,42%. Współczynnik ten może przekroczyć 100% ponieważ pod uwagę bierze się również osoby powtarzające klasę oraz dzieci znajdujące się powyżej lub poniżej wieku określonego dla danego poziomu kształcenia (wczesne lub późne rozpoczęcie nauki). Ponadto część uczniów uczęszczających do szkół pochodzi spoza granic administracyjnych danej gminy. Przy czym pierwsza przyczyna może oznaczać negatywne skutki wynikające z poziomu kształcenia, natomiast druga może świadczyć o funkcji miasta jako lokalnego ośrodka edukacyjnego przyciągającego uczniów z sąsiadujących gmin. We wszystkich analizowanych miastach współczynniki te przekraczają 100%. Są one jednak wyższe w przypadku kształcenia gimnazjalnego niż w szkołach podstawowych. Ponadto w Kętrzynie oba wskaźniki wykazują tendencję rosnącą, natomiast w analizowanych miastach współczynnik ten na poziomie gimnazjów maleje.

Tabela 27 Współczynnik scholaryzacji brutto w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	współczynnik scholaryzacji brutto					
	szkoły podstawowe			gimnazja		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	97,07	97,80	97,44	100,44	99,82	99,49
Bartoszyce (1)	108,52	108,49	108,63	127,76	127,36	125,93
Giżycko (1)	107,95	110,19	111,34	111,42	108,13	107,33
Kętrzyn (1)	106,88	109,64	109,55	119,65	115,56	120,42
Mrągowo (1)	114,50	117,31	116,81	135,16	130,95	128,82

Źródło: BDL

² http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-5063.htm (z dn. 1. 06. 2013r.)

O jakości kształcenia w szkołach może świadczyć wskaźnik komputeryzacji, czyli udział szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów. W kętrzyńskich szkołach podstawowych wskaźnik ten wynosi 100% podobnie jak w pozostałych analizowanych miastach (lepiej niż analogiczne wskaźniki dla województwa warmińsko-mazurskiego i Polski). Nieco gorzej wygląda sytuacja w gimnazjach, gdzie jedynie 75% posiada komputery przeznaczone dla uczniów. Podobna sytuacja występuje w Mrągowie i Bartoszycach, natomiast w Giżycku i Węgorzewie wszystkie gimnazja są wyposażone w komputery.

Tabela 28 Udział szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniom z dostępem do Internetu w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu					
	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych			gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
POLSKA	93,30	94,20	94,92	82,92	82,39	81,79
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	95,91	94,65	96,17	84,68	82,73	81,60
Bartoszyce (1)	100,00	80,00	80,00	100,00	66,67	66,67
Giżycko (1)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Kętrzyn (1)	100,00	100,00	100,00	75,00	75,00	75,00
Mrągowo (1)	100,00	100,00	100,00	75,00	75,00	75,00

Źródło: BDL

Z kolei o dostępności sprzętu komputerowego decyduje wskaźnik - liczba uczniów przypadających na jeden komputer. Wśród analizowanych miast sytuacja w kętrzyńskich szkołach podstawowych wygląda najgorzej. Na jeden komputer w 2012 roku przypadało aż 19,2 uczniów, podczas gdy w całym województwie 9,84, natomiast w miastach sąsiednich wskaźnik ten wahał się od 11,97 (Bartoszyce) do 17,92 (Giżycko). Dostępność do komputerów w kętrzyńskich szkołach na poziomie gimnazjalnym jest porównywalna do innych miast (jednak nieco niższa niż w województwie i całej Polsce).

Tabela 29 Uczniowie przypadający na jeden komputer z dostępem do Internetu w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów					
	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych			gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
POLSKA	11,04	10,64	10,02	11,55	10,95	10,17
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	11,15	10,61	9,84	12,52	11,74	11,07
Bartoszyce (1)	12,97	12,75	11,97	16,36	16,73	13,38
Giżycko (1)	19,83	18,68	17,92	10,03	10,28	15,32
Kętrzyn (1)	24,44	20,65	19,20	16,76	15,20	13,88
Mrągowo (1)	15,83	14,13	13,65	15,90	15,02	14,40

Źródło: BDL

Szkoły ogólnokształcące

W Kętrzynie młodzież może kontynuować naukę w 3 liceach ogólnokształcących:

- Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Szkół Ogólnokształcących im. W. Kętrzyńskiego.
- Liceum Ogólnokształcące nr 2 przy Zespole Szkół im. M. Skłodowskiej-Curie,
- Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Szkół Budowlanych.

Licea te łącznie w 2012 roku dysponowały 48 pomieszczeniami szkolnymi oraz kształciły 685 uczniów. Oprócz powyżej wymienionych placówek oświatowych w Kętrzynie działają również: Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych przy Centrum Kształcenia Ustawicznego w Kętrzynie, I Prywatne Zaoczne Liceum Ogólnokształcące w Kętrzynie, II Prywatne Liceum Ogólnokształcące w Kętrzynie.

Tabela 30 Szkoły ogólnokształcące w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim

Jednostka terytorialna	licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych		
	ogółem	pomieszczenia szkolne	uczniowie
	2012	2012	2012
	ob.	pom.	osoba
POLSKA	2293	36768	577462
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	88	1510	20889
Bartoszyce (1)	2	152	650
Giżycko (1)	4	63	859
Kętrzyn (1)	3	48	685
Mrągowo (1)	2	45	434

Źródło: BDL

Na terenie miasta Kętrzyn funkcjonuje również II Prywatne Liceum Ogólnokształcące oraz Technikum Nr 1 w Zespole Szkół im. Marii Curie Skłodowskiej w Kętrzynie.

Kultura

Głównym animatorem życia kulturalnego w mieście jest Kętrzyńskie Centrum Kultury, które posiada szeroką i różnorodną ofertę kulturalną. Działalność Kętrzyńskiego Centrum Kultury opiera się na prowadzeniu działalności opartej na realizacji form stałych w sekcjach, kołach, klubach i pracowniach, ale także organizacji i przeprowadzaniu imprez o charakterze kulturalnym. W ramach działalności KCK funkcjonują: pracownia fotograficzno – filmowa, pracownia muzyczna, pracownia plastyczna, pracownia animacji społecznej, sekcja break dance, Klub Seniora „Pod Niedźwiadkiem”, Koło Rękodzieła Artystycznego „Konik Mazurski”, Sekcja Brydża Sportowego, Klub Szachowy „Hetman Pionier”, a także Kętrzyńska Telewizja Internetowa. W ofercie KCK znajduje się także kino Gwiazda, które oferuje: nowoczesną salę kinowo-teatralną, wyposażoną w nowoczesne nagłośnienie, kinotechnikę oraz oświetlenie, z możliwością projekcji filmów w technice 3D, sale prób dla zespołów muzycznych i teatralnych, sale ćwiczeń dla zespołów tanecznych z profesjonalną podłogą i lustrami, galerię, salę klubową, pracownię plastyczną, pracownię komputerową i pracownię fotograficzną.

Do struktury KCK należy także amfiteatr, w którym odbywa się cykl imprez kulturalno - rozrywkowych oraz projekcje kina plenerowego³.

Zgodnie z danymi statystycznymi w 2012 roku KCK zorganizowało 133 imprezy, w których łącznie uczestniczyło ponad 51 tysięcy ludzi. W ramach imprez zorganizowano m. in.: 11 wystaw, 12 występów zespołów amatorskich, 42 występy artystów i zespołów zawodowych, a także 13 prelekcji, wykładów i spotkań i 13 konkursów. Do cyklicznych imprez kulturalnych organizowanych w Kętrzynie należą m.in.: Ogólnopolski Przegląd Zespołów Rockowych – Konfrontacje, Ogólnopolski Przegląd Niezależnej Sceny Hip-Hop, Regionalny Ukraiński Jarmark Folklorystyczny "Z Malowanej Skrzyni" Międzynarodowe Zawody Break Dance, a także spotkania z twórczością polskich zespołów na Litwie „Kaziuki-Wilniuki”.

Porównując ofertę kulturalną miasta Kętrzyn do innych miast województwa o podobnej liczbie mieszkańców można zauważyć, że w innych ośrodkach liczba uczestników imprez kulturalnych jest dużo wyższa, co w dużej mierze wynika z kategorii organizowanych tam

³ Na podstawie: http://kck.ketrzyn.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=21&Itemid=23

impres, które mają zasięg ponadregionalny i przyciągają osoby spoza miasta, jak np. imprezy organizowane w Giżycku, czy w Mrągowie. Można jednak zauważyć niezwykle wysoką aktywność mieszkańców Kętrzyna w działalności kulturalnej, co jest widoczne w liczbie członków zespołów artystycznych i kół oraz klubów w porównaniu do miast uwzględnionych w analizie.

Tabela 31 Imprezy i aktywność kulturalna mieszkańców w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku

Jednostka terytorialna	imprezy	uczestnicy imprez	zespoły artystyczne	członkowie zespołów artystycznych	koła (kluby)	członkowie kół (klubów)
Giżycko (1)	75	104960	14	166	3	52
Bartoszyce (1)	218	87000	13	205	11	192
Kętrzyn (1)	133	51229	13	11114	19	1621
Mrągowo (1)	328	137273	17	122	7	47

Źródło: BDL GUS.

Ważną placówką życia kulturalnego miasta stanowi także kino Gwiazda, które dysponuje 164 miejscami na widowni. Jest ono przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W 2012 roku kino było organizatorem 1086 seansów, które łącznie obejrzało ponad 60 tysięcy widzów. Świadczy o dość dużej popularności tej formy spędzania czasu przez mieszkańców Kętrzyna, gdyż dla porównania niemal dwukrotnie większe kino w Mrągowie zorganizowało 299 seansów w 2012 roku, które łącznie zgromadziły nieco ponad 80 tysięcy widzów.

W Kętrzynie funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna im. Wojciecha Kętrzyńskiego wraz z dwiema filiami. Biblioteka mieści się w XVI-wiecznym Zamku. Filia Biblioteki „Łoża” mieści się przy ul. Mickiewicza. Obsługuje ona najmłodszych czytelników prowadząc punkty biblioteczne m.in. w Przedszkolu Integracyjnym „Malinka” oraz w Przedszkolu Niepublicznym „Słoneczko”. Oferuje bezpłatny dostęp do Internetu i jest przystosowana dla osób niepełnosprawnych. Kolejna filia MBP w Kętrzynie od 5.03.2013 r. mieści się przy ul. Kazimierza Wielkiego 12 w Zespole Szkół nr 1, na Osiedlu „Piastowskim”. Biblioteka wypożycza także tzw. książki mówione dla osób z wadami wzroku. Jest organizatorem wystaw i imprez propagujących czytelnictwo i uczestnictwo w kulturze.

Biblioteka w Kętrzynie wraz z filiami dysponuje księgozbiorem liczącym ponad 82 tysiące woluminów. Pod względem liczebności księgozbioru biblioteka w Kętrzynie wypada nieco słabiej niż placówki biblioteczne w Bartoszycach i Giżycku. Podobnie sytuacja wygląda także pod względem liczby czytelników w ciągu roku. Natomiast pod względem liczby wypożyczeń placówkę w Kętrzynie wyprzedza tylko Giżycko, gdzie w 2012 roku

wypożyczono ponad dwukrotnie więcej książek niż w innych miastach uwzględnionych w zestawieniu.

Tabela 32 Wskaźniki dotyczące bibliotek w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku

	biblioteki i filie	pracownicy bibliotek	księgozbiór	czytelnicy w ciągu roku	wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	punkty biblioteczne ogółem
Giżycko (1)	2	12	94289	6423	167985	0
Bartoszyce (1)	3	14	91098	4928	78504	3
Kętrzyn (1)	3	10	82058	4348	81509	4
Mrągowo (1)	1	6	42915	4016	60565	0

Źródło: BDL GUS.

Czytelnictwo stanowi wyraz aktywności społecznej mieszkańców dotyczącej uczestnictwa w kulturze. W celu lepszego zobrazowania tego zjawiska w Kętrzynie w tabeli nr 33 zestawiono wskaźniki, dzięki czemu można w bardziej zobiektywizowany sposób porównać poziom czytelnictwa w analizowanych miastach. Pod względem dostępności do placówek bibliotecznych miasto Kętrzyn wypada najlepiej spośród analizowanych miast, gdyż przypada tutaj tylko 4037 osób na 1 placówkę, podczas gdy np. w Mrągowie liczba ta jest ponad pięciokrotnie wyższa. Pod względem liczebności księgozbioru na 1000 osób miasto wypada lepiej od Mrągowo, ale gorzej od Giżycka i Bartoszyce. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Kętrzyn cechuje się relatywnie niską liczbą czytelników, którzy jednak czytają więcej książek średniorocznie niż czytelnicy z Bartoszyce czy Mrągowo.

Tabela 33 Wskaźniki dotyczące czytelnictwa w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku

	ludność na 1 placówkę biblioteczną	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach
Giżycko (1)	15048	3132,9	213	26,2
Bartoszyce (1)	4120	3685,3	199	15,9
Kętrzyn (1)	4037	2904,1	154	18,8
Mrągowo (1)	22251	1928,7	181	15,1

Źródło: BDL GUS.

Na terenie Kętrzyna funkcjonuje Muzeum im. Wojciecha Kętrzyńskiego, które mieści się w Zamku przy Placu Zamkowym. W Muzeum gromadzone są zbiory związane przede wszystkim z historią miasta i regionu. Dużą ich część stanowią eksponaty z dziedziny

sztuki, rzemiosła artystycznego, historii oraz archiwalia zabezpieczone w pierwszych latach powojennych przez założycielkę Muzeum Z. Licharewą. Od 2006 roku Muzeum w okresie letnim organizuje trwający tydzień Jarmark Średniowieczny na Św. Jakuba, w czasie którego odbywają się warsztaty z dawnego rzemiosła i dawnej muzyki prowadzone przez wykonawców z Polski i różnych krajów Europy. Każdego roku Muzeum jest odwiedzane przez ponad 21 tysięcy turystów.

Organizacje pozarządowe

Na terenie miasta Kętrzyn działa 69 organizacji pozarządowych posiadających różne statusy prawne. Do głównych obszarów aktywności tych organizacji zaliczyć można: pomoc społeczną, ochronę zdrowia, edukację, upowszechnianie kultury i sportu, wychowanie, sztukę, ochronę dziedzictwa narodowego, krajoznawstwo. Organizacje te zajmują się także organizacją wypoczynku dla dzieci i młodzieży, ochroną bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałaniu patologiom społecznym. Są też takie organizacje, które propagują samozatrudnienie i przedsiębiorczość wśród mieszkańców.

Działalność organizacji pozarządowych jest widoczna w przestrzeni miasta, a także znacząco wpływa na jakość życia mieszkańców. Aktywność obywateli przyczynia się do rozwiązywania wielu trudnych problemów społecznych nawet tam, gdzie zawodzą instytucjonalne formy pomocy. Gmina Miejska Kętrzyn bardzo intensywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi, czego wyrazem jest opracowywanie rocznych Programów Współpracy Gminy Miejskiej Kętrzyn z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego i wolontariat.⁴

Celem takiego Programu na 2014 rok jest podnoszenie jakości życia mieszkańców Kętrzyna poprzez realizację zadań publicznych Miasta we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Cele szczegółowe obejmują natomiast: poprawę komunikacji między samorządem a organizacjami pozarządowymi, zwiększenie znaczenia organizacji w tworzeniu polityk publicznych, rozwijanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz zwiększenia aktywności mieszkańców, umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje, tworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej, w tym wspieranie wolontariatu, budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych, prowadzenie nowatorskich i efektywnych działań na rzecz mieszkańców, poprawa jakości życia poprzez pełniejsze

⁴ Por. *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miejskiej Kętrzyn*, Kętrzyn 2005.

zaspokojenie potrzeb społecznych, pobudzenia aktywności gospodarczej mieszkańców, kształtowanie postaw sprzyjających przedsiębiorczości, a także tworzenie systemowych rozwiązań ważnych dla miasta i jego mieszkańców.⁵

Do organizacji pozarządowych świadczących pomoc rodzinie i osobom niepełnosprawnym w mieście Kętrzyn należą m.in.⁶:

Fundacja Bezpieczne Dzieci
ul. Górna 4
tel. (0-89) 750-58-00

Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana
ul. Miejska 7

Kętrzyńskie Stowarzyszenie Oświatowe
ul. Wojska Polskiego 11
tel. (0-89) 752-05-28, 605-666-911
e-mail: ksoketrzyn@op.pl

Kętrzyńskie Stowarzyszenie Integracji Społecznej Klub Abstynenta "Dromader"
ul. Miejska 7/14
tel. (0-89) 751-25-65, 608-067-479

Koło Pomocy Dzieciom o Niepełnej Sprawności Ruchowej
ul. Mazurska 17/2
tel. (0-89) 751-64-25

Mazurskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
ul. Budowlana 5
tel. (0-89) 751-23-78

Polski Czerowny Krzyż - Zarząd Rejonowy
ul. Miejska 7/11
tel. (0-89) 751-20-54

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
ul. Miejska 7/p.III
tel. (0-89) 751-21-27

Polski Związek Głuchych
ul. Miejska 7
tel. (0-89) 751-32-01

⁵ Na podstawie: *Program Współpracy Gminy Miejskiej Kętrzyn z Organizacjami Pozarządowymi i Podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na 2014 rok.*

⁶ http://www.ketrzyn.com.pl/mops/index.php?page=news/institucje_swiadczone_pomoc_rodzinie

Polski Związek Niewidomych - Koło terenowe
ul. Sikorskiego 61/103

Polskie Stowarzyszenie Diabetyków - Koło miejsko - powiatowe
ul. Budowlana 6/8
tel. 505-575-909

Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Dorosłych Niepełnosprawnych Umysłowo i Ich Rodzin "STO"
ul. Sikorskiego 76
tel. (0-89) 752-22-19

Stowarzyszenie Pomocy Humanitarnej "LAZARUS"
ul. Polna 12

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
ul. Różana 9a
tel. (0-89) 752-46-74

Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych "Amicus"
ul. Miejska 7
tel. (0-89) 751-33-94

Zarząd Parafialnego Oddziału Akcji Katolickiej przy Kolegiacie św. Jerzego
ul. Zamkowa 5

Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec im. "Straży Granicznej" w Kętrzynie ul. R. Traugutta 2, tel.(89)751-2725

Zasoby mieszkaniowe

Bazę mieszkaniową gminy miejskiej Kętrzyn stanowi 10651 mieszkań z 38034 izbami o łącznej powierzchni użytkowej 608703 m² (stan na dzień 31.12. 2010 r.). Najwięcej mieszkań w Kętrzynie należy do Spółdzielni Mieszkaniowej „Pionier” (ponad 50%). Z kolei właścicielem ok. 7% jest gmina miejska Kętrzyn. W 1996 roku powołano do życia Kętrzyńskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o. Aktualne zasoby mieszkaniowe stanowiące własność spółki obejmują 6 budynków mieszkalnych, a w tym 199 lokali o łącznej powierzchni ok. 10 tys. m².

Pod względem liczby mieszkań, liczby izb i łącznej ich powierzchni Kętrzyn wypada lepiej od Bartoszyc i Mrągowa, a gorzej w relacji do Giżycka.

Tabela 34 Liczba mieszkań i ich powierzchnia użytkowa w Kętrzynie na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2010 roku

	mieszkania	Izby	powierzchnia użytkowa mieszkań
Giżycko (1)	11409	41144	663411
Bartoszyce (1)	8945	32623	525129
Kętrzyn (1)	10651	38034	608703
Mrągowo (1)	8134	30350	516689

Źródło: BDL GUS.

Zgodnie z danymi statystycznymi z 2012 roku niemal wszystkie mieszkania w Kętrzynie (99,9%) były wyposażone w wodociąg. Instalacja centralnego ogrzewania znajduje się w blisko 90% mieszkań w mieście.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie miasta Kętrzyn wynosi 57,4m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę 21,9 m² (wg stanu na koniec grudnia 2012). W porównaniu do innych miast regionu charakteryzujących się podobną liczbą ludności średnia powierzchnia mieszkania w Kętrzynie jest niższa (np. w Mrągowie wynosi 63,5 m²). Podobnie sytuacja wygląda z porównaniem średniej powierzchni mieszkania przypadającej na 1 osobę (np. w Mrągowie wynosi ona 23,1 m²).

Tabela 35 Przeciętna powierzchnia mieszkania i powierzchnia mieszkania na 1 osobę w Kętrzynie w 2012 roku

	Średnia powierzchnia mieszkania w m ²	Powierzchnia mieszkania na 1 osobę w m ²
Giżycko (1)	58,1	22,0
Bartoszyce (1)	58,7	21,0
Kętrzyn (1)	57,4	21,9
Mrągowo (1)	63,5	23,1

Zgodnie z danymi z 2012 roku gmina dysponuje 700 mieszkaniami. Jednak dość duża grupa mieszkańców oczekuje na lokal komunalny. Każdego roku o mieszkanie komunalne ubiega się kilkadziesiąt rodzin. W 2012 roku złożono 75 wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego. Miasto dysponuje także mieszkaniami socjalnymi. Ich liczba w 2012 roku wynosiła 31. Podobnie jak na mieszkania komunalne w Kętrzynie istnieje zapotrzebowanie na mieszkania socjalne. W 2012 roku złożono 41 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego.

Tabela 36 Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych w Kętrzynie w latach 2010-2012

	2010	2011	2012
Liczba mieszkań w zasobie gminy	1009	714	700
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie z zasobów gminy	94	75	84
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	39	31	32
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie socjalne	42	41	41

Źródło: T. Murawska, *Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla Gminy Kętrzyn*, MOPS w Kętrzynie.

2.7. Pomoc społeczna

Organizacją pomocy społecznej na terenie miasta Kętrzyn zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zatrudniający 52 osoby (stan na dzień 31.12.2012 rok). W strukturze organizacyjnej MOPS funkcjonują następujące komórki: Dział Pomocy Środowiskowej, Dział Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego, Dział Dodatków Mieszkaniowych, Dział Opiekuńczo – Socjalny (stołówka), Dział Finansowo – Księgowy, Dział Świadczeń i Dokumentacji, a także Klub Integracji Społecznej.

Do najczęstszych problemów społecznych, a tym samym powodów, z jakimi mieszkańcy miasta zgłaszają się o przyznanie pomocy przez MOPS należy ubóstwo, a także bezrobocie. Łączna liczba rodzin ubiegających się o pomoc z tego tytułu w 2012 roku wynosiła ponad 2000, co w sumie obejmowało 4300 osób, czyli blisko 16% mieszkańców miasta.

Dość często z pomocy społecznej korzystają osoby niepełnosprawne i borykające się z długotrwałą chorobą. Kolejną przyczyną sięgania po pomoc społeczną jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i uzależnienie od alkoholu. Powody ubiegania się o pomoc społeczną przez mieszkańców Kętrzyna nie ulegają znaczącej zmianie w ostatnich latach.

Tabela 37 Powody przyznania pomocy społecznej klientom MOPS w Kętrzynie w latach 2010-2012

	2010		2011		2012	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	1028	2265	1048	2139	1078	2134
Bezdomność	42	45	48	51	44	47
Potrzeba ochrony macierzyństwa	80		73		81	
Bezrobocie	1014	2451	978	2273	983	2212
Niepełnosprawność	659	1349	578	1098	560	984
Długotrwała lub ciężka choroba	523	1046	483	922	483	834
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, w tym:	285	852	238	700	233	651
- rodziny wielodzietne	51		47		58	
- alkoholizm	215	346	233	346	241	313
- przemoc w rodzinie	17	49	6	17	9	26
Narkomania	6	11	12	19	14	21
Trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	37	49	43	56	37	43
Zdarzenie losowe	0	0	4	6	0	0

Źródło: T. Murawska, *Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla Gminy Kętrzyn*, MOPS w Kętrzynie.

Oprócz świadczeń z zakresu pomocy społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oferuje również swoim podopiecznym pomoc w postaci świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych oraz usług opiekuńczych. Ponadto istnieje możliwość korzystania ze stołówki MOPS, przy czym odpłatność za posiłki jest uzależniona od sytuacji materialnej osób. Przy MOPS działa ponadto Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD, z którego korzysta około 25 dzieci⁷.

Realizując swoje zadania MOPS kooperuje także z innymi podmiotami w obszarze rozwiązywania problemów polityki społecznej w mieście Kętrzyn. Do podmiotów tych należą:

- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie,

⁷ *Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kętrzyn na lata 2007-2013*, Kętrzyn 2007.

- Powiatowy Urząd Pracy w Kętrzynie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Poradnia Leczenia Uzależnień od alkoholu,
- samorząd Miasta i sąsiednich gmin,
- Centrum Szkolenie Straży Granicznej,
- Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie,
- Policja Powiatowa w Kętrzynie,
- organizacje pozarządowe, kluby i kościoły.

Klubu Integracji Społecznej – funkcjonujący w strukturze MOPS - realizuje działania ukierunkowane na reintegrację społeczną i zawodową osób długotrwale bezrobotnych będących klientami pomocy społecznej, osób bezdomnych i innych osób dotkniętych dysfunkcjami mieszkańców Miasta Kętrzyn poprzez edukację i reintegrację personalną, zawodową i społeczną. Klub realizuje swoje zadania poprzez:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych,
- nabywanie umiejętności zawodowych poprzez przyuczenie do zawodu, (m.in. prace społecznie użyteczne), szkolenia w ramach projektów PO KL, poradnictwo prawne, poradnictwo psychologiczne (kierowanie uczestników do radcy prawnego lub psychologa w MOPS),
- działalność samopomocowa w zakresie zatrudnienia, spraw socjalnych i mieszkaniowych,
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Do instytucji świadczących pomoc społeczną o zasięgu lokalnym na terenie miasta Kętrzyn należą ponadto:

- 1) świetlice terapeutyczne,
- 2) świetlice środowiskowe,
- 3) punkty konsultacyjno-informacyjne,
- 4) Środowiskowy Dom Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Kętrzynie jest samodzielną jednostką organizacyjną, przeznaczoną dla 60 pełnoletnich podopiecznych. Środowiskowy Dom Samopomocy realizuje zadania statutowe jako samodzielna jednostka organizacyjna Gminy Miejskiej Kętrzyn od dnia 1 września 2011 r. zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 09.12.2010 r. Dom powołany został w celu realizacji zadań zleconych przez administrację rządową w ramach pomocy społecznej.

ŚDS jest dziennym Ośrodkiem Wsparcia typu:

A – dla osób przewlekle psychicznie chorych,

B – dla osób upośledzonych umysłowo,

C – dla osób przewlekle psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo, wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

W Środowiskowym Domu Samopomocy w Kętrzynie prowadzone są usługi w formie treningów: trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, terapia ruchowa, trening umiejętności praktycznych, trening edukacyjny, trening manualny, trening umiejętności radzenia sobie ze stresem, trening aktywnego poszukiwania pracy, trening aktywnego udziału we własnym leczeniu farmakologicznym, a także trening umiejętności prowadzenia rozmowy. Treningi odbywają się w przystosowanych do nich salach treningowych. Dom świadczy również specjalistyczne usługi dostosowane do osób niepełnosprawnych, a w szczególności: opiekę zdrowotną, a mianowicie pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, drugie śniadanie i jeden gorący posiłek, poradnictwo psychologiczne dla uczestników i ich rodzin/ opiekunów (psychoedukacja) poradnictwo socjalne dla uczestników i ich rodzin/ opiekunów.⁸ Dom zapewnia podopiecznym usługi transportowe na zajęcia do Ośrodka oraz w celu świadczenia pełnej gamy usług dla uczestników Domu w ramach treningów podczas zajęć.

Analizując strukturę wydatków miasta na zadania realizowane w ramach polityki społecznej w latach 2011-2012 można zauważyć, że około połowa z nich wiązała się z wypłacaniem świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Kolejna grupa wydatków – około 10% - to koszty związane z prowadzeniem Ośrodka Pomocy Społecznej. Mniej więcej po 7-8% wydatków przeznaczanych jest na takie kategorie jak: dodatki mieszkaniowe, zasiłki i pomoc w naturze, a także zasiłki stałe.

Mieszkańcy miasta Kętrzyn mogą także korzystać z oferty instytucji świadczących pomoc rodzinie, których zakres oddziaływania ma wymiar ponadgminny. Należą do nich⁹:

- 1) Dom Pomocy Społecznej w Kętrzynie dla osób przewlekle somatycznie chorych na 88 miejsc,
- 2) Powiatowy Dom Dziecka w Reszlu na 30 miejsc,
- 3) Dom dla Bezdomnych w Arklitach prowadzone przez Stowarzyszenie MAR-KOT.

⁸ <http://sdskehrzyn.com.pl/>

⁹ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kętrzyńskiego na lata 2011-2020*, Kętrzyn 2011.

Tabela 38 Struktura wydatków na zadania realizowane w ramach polityki społecznej w mieście Kętrzyn

	2011		2012	
	Kwota	%	Kwota	%
Ogółem wydatki	15 152 740	100	17 238 466	100
Przeciwdziałanie narkomanii	10472	0	9276	0
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	253000	2	416031	2
Domy pomocy społecznej	425000	3	475152	3
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	7000	0		
Wspieranie rodziny			29000	0
Świadczenie rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego	8166000	54	8393648	48
Składki na ubezpieczenia zdrowotne za osoby Pobierające niektóre świadczenia z opieki zdrowotnej	88000	1	91783	1
Zasiłki i pomoc w naturze	1410000	9	1429187	8
Dodatki mieszkaniowe	1177862	8	1229939	7
Zasiłki stałe	985000	7	1017353	6
Ośrodek Pomocy Społecznej	1632000	11	1600690	9
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	414000	3	458442	3
Pozostała działalność, w tym: klub integracji społecznej, Warsztat terapii zajęciowej, program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania – wkład gminy”	228000	2	1088893	6
Żłóbki	281406	2	407258	2
Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	75 000	0	526 335	3
Pomoc materialna dla uczniów			321 247	2

Źródło: T. Murawska, *Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla Gminy Kętrzyn*, MOPS w Kętrzynie.

Ponadto w powiecie kętrzyńskim działa szereg instytucji działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie w przezwyciężeniu trudności życiowych:¹⁰

- Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ofiar przemocy przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie,
- Zespół Poradnictwa Specjalistycznego w ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie (psycholog, pedagog, prawnik, pracownik socjalny, socjoterapeuta, mediator),

¹⁰ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kętrzyńskiego na lata 2011-2020*, Kętrzyn 2011.

- Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kętrzynie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Kętrzynie,
- świetlice socjoterapeutyczne i środowiskowe,
- organizacje pozarządowe.

3. Charakterystyka grup wrażliwych

Osoby bezrobotne

Do grupy osób bezrobotnych należą nie tylko osoby bez pracy i jej poszukujące, ale też niepracujące i nieposzukujące pracy (osoby biernie zawodowo). Wśród obu tych grup zachodzi duże zróżnicowanie sytuacji poszczególnych osób, ponieważ znajdują się tam bezrobotni w krótkim i długim okresie, bezrobotni młodzi i starsi itd. oraz w wypadku biernych zawodowo: rodzice zajmujący się dziećmi albo innymi osobami wymagającymi opieki, niezdolni do pracy w wieku produkcyjnym z powodu długotrwałej choroby lub niesprawności. Bezrobocie wywołuje szereg negatywnych zjawisk, problemów społecznych i indywidualnych m.in. ubóstwo, bezradność, problemy z substancjami uzależniającymi, choroby psychofizyczne, izolacja społeczna, ograniczenie, a w skrajnych wypadkach zaniechanie uczestnictwa w życiu społecznym, politycznym i kulturalnym, wreszcie dyskomfort psychiczny i poczucie beznadziei. Skutki bezrobocia nie są jednak takie same dla wszystkich. Różnicują je płeć, wiek, poziom kwalifikacji i inne cechy osoby bezrobotnej. Bezrobocie jest dotkliwe nie tylko dla osób pozostających bez pracy, lecz także dla ich rodzin, w funkcjonowaniu których dochodzi do poważnych zakłóceń.¹¹

Sytuację na rynku pracy przede wszystkim obrazuje wskaźnik udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten w mieście Kętrzyn w 2012 roku wyniósł 11,6% i była niższy niż analogiczny wskaźnik w województwie warmińsko-mazurskim (12,0%), ale wyższy niż w kraju (8,7%) czy w porównaniu do gmin sąsiadujących z Kętrzynem niższy wskaźnik odnotowano jedynie Giżycku.

Tabela 39 Udział bezrobotnych w zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012

Jednostka terytorialna	Ogółem		
	2010	2011	2012
POLSKA	7,9	8,0	8,7
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	11,1	11,3	12,0
Giżycko (1)	9,2	8,1	9,2
Bartoszyce (1)	12,4	12,7	13,1
Kętrzyn (1)	10,5	11,3	11,6
Mragowo (1)	10,6	10,6	11,6

Źródło: BDL

¹¹ Krajowy raport badawczy. Pomoc i integracja społeczna wobec wybranych grup-diagnoza standaryzacji usług i modeli instytucji, R. Szarfenberg (red.), Wrzos, Warszawa 2011

Na dzień 20.09.2013 roku w mieście Kętrzyn zarejestrowanych było 2069 osób bezrobotnych, w tym 50,9% stanowiły kobiety. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych 19,5% osób posiada prawo do zasiłku (w powiecie prawo do zasiłku posiada 15,6% bezrobotnych osób). Bezrobotne kobiety nieco częściej posiadają prawo do zasiłku, bowiem wśród osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku stanowią 52,7%.

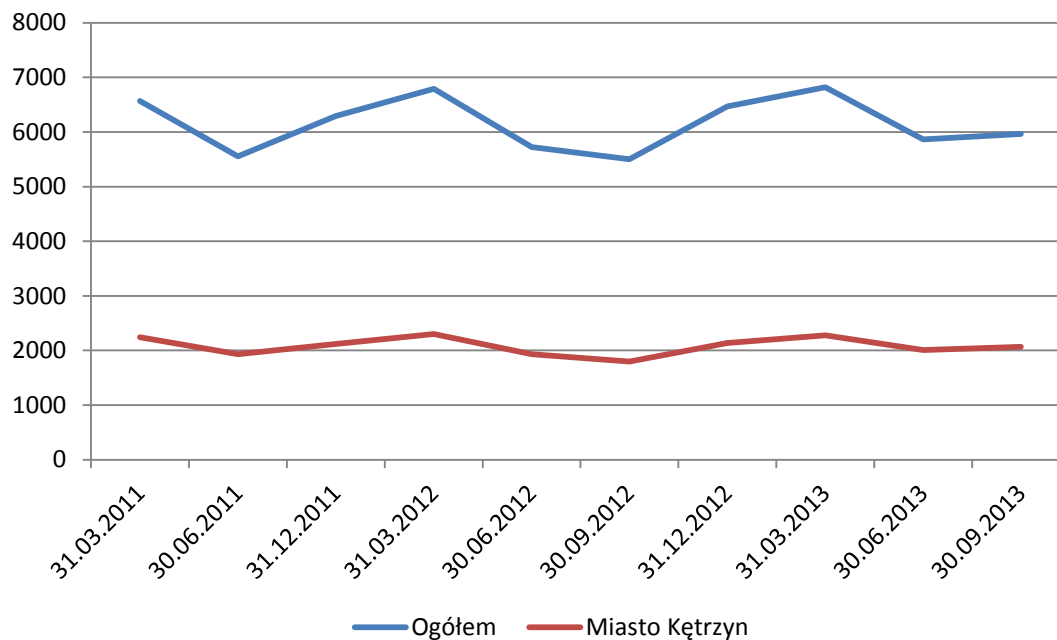
W latach 2011-2013 liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych spadła zarówno w mieście Kętrzyn (7,7%), jak i w całym powiecie (9,2%). Warto zauważyć, że w mieście Kętrzyn wahania liczby zarejestrowanych bezrobotnych były mniejsze niż w powiecie.

Tabela 40 Bezrobotni zarejestrowani w mieście Kętrzyn w latach 2011-2013

	Bezrobotni zarejestrowani		Z prawem do zasiłku		Procent z prawem do zasiłku
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	
stan na 30.09.2013					
Ogółem	5963	3034	933	428	15,60
Miasto Kętrzyn	2069	1054	404	213	19,53
stan na 30.06.2013					
Ogółem	5862	2894	985	430	16,80
Miasto Kętrzyn	2009	995	413	208	20,56
stan na 31.03.2013					
Ogółem	6820	3246	1218	516	17,86
Miasto Kętrzyn	2280	1064	485	224	21,27
stan na 31.12.2012					
Ogółem	6469	3096	1165	484	18,01
Miasto Kętrzyn	2138	956	464	204	21,70
stan na 30.09.2012					
Ogółem	5500	2794	972	439	17,67
Miasto Kętrzyn	1796	880	399	183	22,22
stan na 30.06.2012					
Ogółem	5723	2856	1023	479	17,88
Miasto Kętrzyn	1934	962	416	203	21,51
stan na 31.03.2012					
Ogółem	6792	3309	1257	584	18,51
Miasto Kętrzyn	2302	1114	501	249	21,76
stan na 31.12.2011					
Ogółem	6292	3145	1185	564	18,83
Miasto Kętrzyn	2122	1053	463	233	21,82
stan na 30.06.2011					
Ogółem	5552	2818	1012	485	18,23
Miasto Kętrzyn	1935	955	385	211	19,90
stan na 31.03.2011					
Ogółem	6565	3097	1279	554	19,48
Miasto Kętrzyn	2241	1018	467	222	20,84

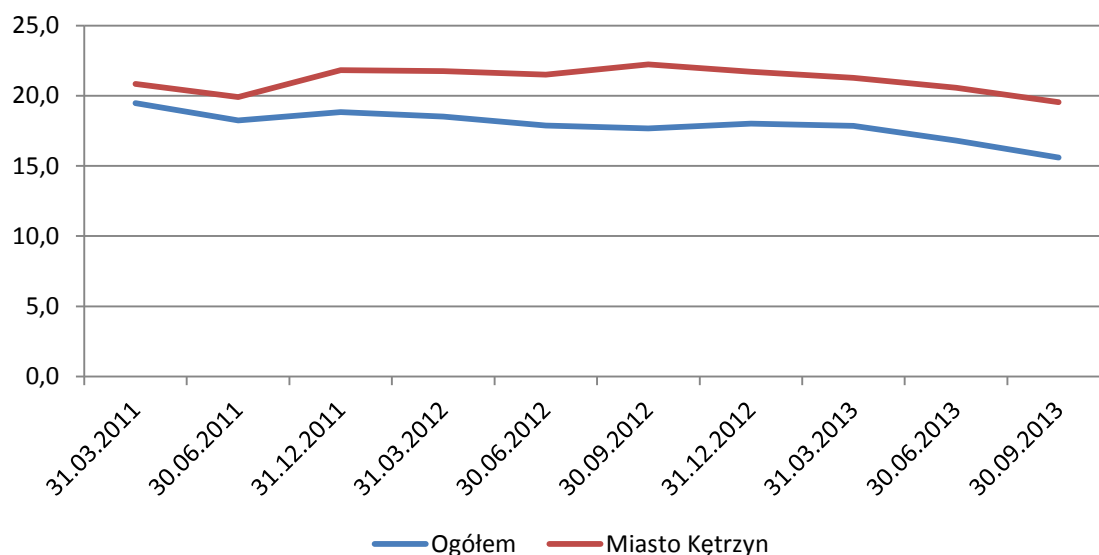
Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kętrzynie

Wykres 4 Zarejestrowane osoby bezrobotne w mieście Kętrzyn i w powiecie kętrzyńskim w latach 2011-2013

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kętrzynie

Wykres 5 Udział osób z prawem do zasiłku wśród ogółu bezrobotnych w mieście Kętrzyn i w powiecie Kętrzyńskim w latach 2011-2013

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kętrzynie

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy wynika, że w mieście Kętrzyn, w porównaniu do powiatu, większy odsetek osób ma prawo do zasiłku dla osób bezrobotnych. Jednak na przestrzeni ostatnich trzech lat odsetek ten zmniejszył się. W przypadku miasta Kętrzyn zmiana ta jest jednak niewielka. Na początku 2011 roku 20,8% osób posiadało prawo do zasiłku, natomiast na koniec września 2013 roku takie prawo posiadało 19,5%. Jednak ze względu na więzi miasta z pozostałymi gminami powiatu spadek o prawie 4 punkty procentowe odsetka osób uprawnionych do zasiłku w powiecie może mieć wpływ na zapotrzebowanie na usługi społeczne w mieście.

W I półroczu 2013 roku prawie 90% osób bezrobotnych stanowiły osoby w szczególnej sytuacji, czyli 15,1% ogółu bezrobotnych stanowiły osoby młode – do 25 roku życia, 24,8% - osoby powyżej 50 roku życia i największy odsetek, bo aż 54,5% osoby długotrwale bezrobotne.

Tabela 41 Charakterystyka osób bezrobotnych w mieście Kętrzyn w I półroczu 2013 roku

Cechy osób bezrobotnych	I półrocze 2013
Ogółem	2009
Kobiety	995
osoby w szczególnej sytuacji	1798
Do 25 roku życia	303
Powyżej 50 roku życia	499
Długotrwale bezrobotni	1094

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kętrzynie

Wśród osób bezrobotnych przeważają osoby pozostające bez pracy od 6 do 12 miesięcy (22,9%), choć ich liczba na przestrzeni lat 2011-2013 nieco zmalała. Wzrosła natomiast liczba osób najdłużej pozostających bez pracy (powyżej 24 miesięcy).

Według kryterium wiekowego największą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-44 lat. Wydaje się, że wykształcenie wyższe zmniejsza ryzyko utraty pracy, bowiem osoby tego typu stanowią wśród bezrobotnych najmniej liczną grupę (12,2% - dla porównania pozostałe grupy osób z niższym wykształceniem mają prawie dwukrotnie wyższy udział wśród ogółu bezrobotnych). Niestety liczba bezrobotnych osób z wykształceniem wyższym w przeciwieństwie do pozostałych grup istotnie wzrosła w ciągu ostatnich lat.

Tabela 42 Charakterystyka osób bezrobotnych w mieście Kętrzyn

	30.06.2013	31.12.2012	30.06.2012	31.12.2011
Czas pozostawania bez pracy (mies.)				
Do 1	185	259	168	233
1-3	384	522	313	447
3-6	408	411	370	392
6-12	460	370	477	472
12-24	303	321	372	367
Pow. 24	269	255	234	211
Wiek				
18-24	303	340	310	328
25-34	608	632	611	640
35-44	446	447	392	395
45-54	363	393	352	455
55-59	224	250	206	245
60-64	65	76	63	59
Wykształcenie				
Wyższe	246	242	215	208
Średnie zawodowe	503	525	503	538
Średnie ogólnokształcące	248	238	223	245
Zawodowe	507	569	494	570
Gimnazjalne i podstawowe	505	564	499	561

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kętrzynie

Na rzecz osób bezrobotnych w Kętrzynie działa Klub Integracji Społecznej, który ma za zadanie społecznie i zawodowo reintegrować, zwłaszcza osoby długotrwale bezrobotne (czyli pozostające bez pracy przez okres co najmniej 24 miesięcy).

Klub realizuje reintegrację zawodową i społeczną poprzez takie usługi jak:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych
- nabywanie umiejętności zawodowych poprzez przyuczenie do zawodu (m.in. prace społecznie użyteczne), szkolenia w ramach projektów PO KL
- poradnictwo prawne, poradnictwo psychologiczne (kierowanie uczestników do radcy prawnego lub psychologa w MOPS)
- działalność samopomocowa w zakresie zatrudnienia, spraw socjalnych i mieszkaniowych
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

W 2012 roku Klub Integracji Społecznej zrealizował następujące działania skierowane do osób bezrobotnych:

1. Współpraca z PUP w Kętrzynie w zakresie rozpowszechniania aktualnych ofert pracy oraz informacji o szkoleniach.
2. Współpraca z punktem pośrednictwa pracy OHP w Kętrzynie w zakresie rozpowszechniania ofert pracy, udziału uczestników KIS w szkoleniach.
3. Współpraca z Urzędem Miasta Kętrzyn w zakresie kierowania osób do prac interwencyjnych i robót publicznych
4. Przygotowanie i planu i realizacja prac społecznie użytecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – podopiecznych MOPS w Kętrzynie.
5. Realizacja projektu przy współpracy Federacji Organizacji Socjalnych FOSa – „Inwestuj w siebie – reintegracja zawodowa i społeczna” – udział 16 osób
6. Współpraca z PUP w zakresie opracowywania tematów i terminów szkoleń dla uczestników KIS i podopiecznych MOPS
7. Praca nad wnioskiem do projektu systemowego „Otwarta droga – aktywna integracja” na lata 2013 – 2014
8. Pomoc przy przeprowadzeniu rekrutacji do projektu PO KL „Młodzi, aktywni, kompetentni”
9. Współpraca z Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej Ośrodek Samorządu Lokalnego w Olsztynie w ramach projektu „Praca zamiast zasiłku – partnerstwo na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach – rekrutacja do cyklu szkoleń (3 osoby)

MOPS w 2012 roku przeznaczył na pomoc osobom bezrobotnym aż 1 242 825 zł co stanowiło prawie 27% wszystkich środków przeznaczonych na pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

W 2012 roku MOPS udzielił pomocy 983 rodzinom i 2212 osobom z powodu bezrobocia. W porównaniu do 2010 roku liczba rodzin, jak i osób objętych tego typu pomocą nieco się zmniejszyła. Warto jednak zauważyć, że istnieje część wspólna pomiędzy osobami, którym została udzielona pomoc z powodu ubóstwa oraz osobami, które dotyka również problem bezrobocia.

Tabela 43 Pomoc społeczna z tytułu bezrobocia i ubóstwa

	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
	2010		2011		2012	
Ubóstwo	1028	2265	1048	2139	1078	2134
Bezrobocie	1014	2451	978	2273	983	2212

Źródło: Sprawozdanie MOPSu

O skali problemu bezrobocia świadczy fakt, że w 2012 roku aż 69% rodzin, którym przyznano pomoc sięgnęła po nią właśnie z powodu bezrobocia.

Pomoc społeczna osobom bezrobotnym polega głównie na:

- a) tworzeniu sprzyjających warunków dla pracodawców organizujących nowe, stałe miejsca pracy w celu zmniejszenia liczby osób, które są bezrobotne i mają trudności w uzyskaniu stałej pracy
- b) opracowaniu na poziomie gminy programu umożliwiającego ww. osobom odpracowywanie długu za czynsz, wodę i śmieci
- c) podjęciu działań na rzecz zwiększenia miejsc pracy w zakładach pracy działających na terenie miasta Kętrzyn i okolicach
- d) umożliwieniu osobom bezrobotnym oraz zagrożonym bezrobociem podnoszenie kwalifikacji, zmiany zawodu, organizowanie kształcenia ustawicznego
- e) organizowaniu prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych i robót publicznych.¹²

Głównymi trudnościami miasta Kętrzyn w rozwiązywaniu problemów osób bezrobotnych jest przede wszystkim brak nowych miejsc pracy wynikający ze specyfiki lokalnego rynku, ale również z koniunktury gospodarczej kraju. Przeciwnościami utrudniającymi osobom bezrobotnym pełną aktywizację zawodową jest również niedostateczna pomoc m.in. w przygotowaniu biznes planu, niewystarczający zakres doradztwa zawodowego (weryfikacji planów zawodowych) oraz pomocy dostosowanej do poszczególnych grup społecznych (50+, osób młodych – brak możliwości odbycia praktyk zawodowych). Zjawiskiem sprzyjającym wykluczeniu społecznemu jest niekorzystna struktura osób bezrobotnych, tzn. duży udział osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy (długotrwale bezrobotnych).

Miasto podejmuje też liczne próby pomocy osobom bezrobotnym m.in. poprzez szkolenia i seminaria, prace interwencyjne, udostępnianie środków finansowych (pomoc finansowa, zasiłki, kredyty, pożyczki). Część przedsięwzięć skierowanych do osób bezrobotnych jest finansowana ze źródeł zewnętrznych. Warto tu jednak zaznaczyć, że w nowym okresie programowania funduszy unijnych znaczne środki będą przeznaczone właśnie na pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

¹² *Sprawozdanie z działalności MOPS za rok 2012*

Dzieci i młodzież

W ust. 1 art. 70 ustawy o pomocy społecznej wskazano na najważniejsze formy pomocy udzielanej rodzinie mającej problemy w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny. Kolejno wyliczono, że pomocy udziela się w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa rodzinnego;
- 2) terapii rodzinnej rozumianej jako działania psychologiczne, pedagogiczne i socjologiczne, mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania jej zadań;
- 3) pracy socjalnej;
- 4) zapewnienia dzieciom opieki i wychowania poza rodziną.

Wraz z powiększającym się obszarem ubóstwa rośnie liczba dzieci, których dotyka bieda. Dotyczy to zwłaszcza dzieci z rodzin wielodzietnych. Wzrasta liczba dzieci pozbawionych podstawowej opieki i minimum socjalnego, pogarsza się stan ich zdrowia i higieny. Dzieci z rodzin marginalizowanych mają bardzo ubogie dziedzictwo kulturowe i intelektualne. Nie znają większości słów stosowanych w podręcznikach szkolnych, a nawet używanych przez rówieśników czy nauczycieli. Z reguły nie korzystają z opieki przedszkolnej, co dawałoby im szansę na nadrobienie tych braków. Ich przygotowanie do nauki szkolnej coraz bardziej odbiega od przygotowania dzieci z innych rodzin. Dzieci te sprawiają też nauczycielom zdecydowanie większe problemy wychowawcze. Coraz więcej dzieci przestaje uczęszczać do szkół i jest kierowanych do placówek opiekuńczych i resocjalizacyjnych.¹³

Dzieci i młodzież jako grupa wrażliwa obejmuje nie tylko dzieci wywodzące się z rodzin dysfunkcyjnych i wymagających pomocy w realizacji podstawowych potrzeb, ale również pozostałe dzieci, które wymagają wsparcia w procesie edukacji, rozwoju osobowego, socjalizacji.

W mieście Kętrzyn w 2012 roku było 3783 osób w wieku przedprodukcyjnym, czyli do 14 roku życia, z czego 51% stanowili chłopcy i 49% dziewczynki. W ciągu trzech lat 2009-2012 liczba dzieci i młodzieży w Kętrzynie wzrosła o 0,5%. Taka tendencja jest widoczna wyłącznie w Kętrzynie. Jest to niewielki wzrost, ale zauważalny, podczas gdy w pozostałych gminach odnotowano spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (najsilniejszy w Giżycku o prawie 3%). Zmiany te dotyczą obu płci.

¹³ M. Liciński, *Pomoc społeczna dzieciom bez przyszłości*, http://www.frs.pl/docs/pomoc_spoleczna_dzieciom.pdf

Tabela 44 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej								
	ogółem			mężczyźni			kobiety		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	233433	230293	227658	119768	118303	117008	113665	111990	110650
Giżycko (1)	4329	4263	4202	2174	2141	2103	2155	2122	2099
Bartoszyce (1)	3598	3546	3544	1795	1782	1780	1803	1764	1764
Kętrzyn (1)	3763	3769	3783	1949	1958	1960	1814	1811	1823
Mragowo (1)	3241	3168	3179	1639	1602	1627	1602	1566	1552

Źródło: BDL

W powiecie kętrzyńskim wśród osób w wieku do 14 roku życia prawie wszystkie są utrzymywane przez rodzinę. Jednak już w wieku 15-19 utrzymywanych jest prawie 87%. Pozostała część młodzieży utrzymuje się ze źródeł niezarobkowych (2,7%) oraz pozostałych źródeł (3,7%).

Tabela 45 Źródła utrzymania dzieci i młodzieży w powiecie kętrzyńskim

		Powiat kętrzyński
0-14	ogółem	9766
	utrzymywani	9743
15-19	ogółem	4360
	praca najemna poza rolnictwem	58
	praca na rachunek własny poza rolnictwem lub dochody z wynajmu	3
	praca w rolnictwie	0
	nieszarobkowe źródło, renta	116
	pozostałe źródła	161
	utrzymywani	3790

Źródło: BDL

Jednym z podstawowych obowiązków dzieci i młodzieży jest zdobywanie wiedzy w procesie edukacyjnym. Weryfikacja tej wiedzy w postaci sprawdzianów jest jednym z elementów oceny lokalnego systemu edukacyjnego. Według danych z OKE średni wynik sprawdzianu w 2013 roku w województwie warmińsko-mazurskim wyniósł 23,2 punktów, podczas gdy średnia dla kraju była nieco wyższa i wyniosła 24 punkty. W mieście Kętrzyn w 2013 roku do sprawdzianu przystąpiło 232 uczniów, którzy uzyskali 25,4 punktów osiągając wynik lepszy niż w średni wynik dla województwa i całego kraju.

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kętrzynie w 2012 roku wsparcia udzielono 479 osobom należącym do grupy wrażliwej „Dzieci i młodzież” (osoby w wieku 0-17 lat), przy czym większość (56,6%) stanowili mężczyźni. W porównaniu do 2010 roku liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą spadła w przypadku kobiet o prawie 40%, w przypadku mężczyzn o 35%.

Tabela 46 Dzieci i młodzież objęta pomocą przez MOPS w Kętrzynie

	Kobiety 0-17			Mężczyźni 0-17		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Liczba osób	344	207	208	415	257	271
W tym osoby długotrwale korzystające	198	156	164	267	193	204

Źródło: T. Murawska, Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla gminy Kętrzyn, MOPS, Kętrzyn

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kętrzynie od kilku realizuje Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” skierowany do uczniów szkół. W 2011 w ramach programu pomoc skierowano do 458 uczniów, w tym do 321 uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz 137 dzieci w wieku do 7 lat.

Tabela 47 Dane o programie „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w Kętrzynie

	Liczba osób korzystająca z posiłku	Liczba posiłków	Średni koszt posiłku (w zł)	Całkowity koszt posiłków
Dzieci do 7 roku życia	137	14272	5,09	72709
Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	321	49668	3,01	149376

Źródło: BDL

W 2012 roku świadczenia niepieniężne w postaci posiłków skierowano do 447 osób wydatkując na ten cel kwotę w wysokości 232 235 zł.¹⁴

MOPS wspiera dzieci wraz z ich rodzinami również poprzez system wsparcia obejmujący wypłatę zasiłków rodzinnych i dodatków i innych świadczeń. Największa część wydatków MOPSu stanowią dodatki z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego oraz zapomogi z tytułu urodzenia dziecka i samotnego wychowywania dziecka.

Dzieci i młodzież to niezwykle ważna i zróżnicowana grupa wrażliwa. Usługi społeczne skierowane do tej grupy to przede wszystkim usługi edukacyjne, medyczne, zagospodarowania czasu wolnego, rekreacyjne, opiekuńcze. W mieście Kętrzyn głównymi problemami dotyczącymi dzieci i młodzieży jest ograniczony dostęp do miejsc w przedszkolach i żłobkach, brak świetlic osiedlowych, ograniczony dostęp do zajęć pozalekcyjnych (głównie ze względu na płatności) oraz do specjalistów zajmujących się problemami młodzieży. Dość poważnym zagadnieniem jest również niechęć wśród dzieci i młodzieży do aktywności fizycznej oraz niesamodzielność. Nasilone procesy migracyjne osób dorosłych przyczyniły się do powstania zjawiska „eurosierot”. Ponadto rozwiązanie

¹⁴ T. Murawska, Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla gminy Kętrzyn, MOPS, Kętrzyn

problemów dzieci i młodzieży wymaga spójnej polityki oraz współpracy i integracji różnorodnych instytucji i organizacji zajmujących się problemami dzieci i młodzieży.

Tabela 48 Struktura wydatków MOPSu związana z opieką nad dziećmi i młodzieżą

	Ogólna kwota	Liczba świadczeń
Zasiłki rodzinne	1 858 170	21 828
Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu:		
Urodzenia dziecka	110 000	110
Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	273 495	702
Samotnego wychowywania dziecka	229 390	1299
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	21 600	360
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	133 120	1664
Rozpoczęcia roku szkolnego	128 300	1283
Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	38 390	723
Na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	5 040	56
Na pokrycie kosztów związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	33 350	667
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	260 000	260

Źródło: Sprawozdanie MOPSu

Miasto natomiast oferuje dzieciom i młodzieży rozbudowaną ofertę zajęć pozalekcyjnych (z różnych dziedzin, rozwijających pasje i zainteresowania), dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (basen, boiska, place zabaw, parki, skateparki, lodowisko itp.), która będzie jeszcze bardziej rozbudowana (basen i Centrum Rehabilitacji) oraz różne możliwości zagospodarowania czasu wolnego (warsztaty, spotkania, imprezy). Ponadto dzieci i młodzież mają możliwość skorzystania z pomocy specjalistycznych usług medycznych (psychologicznych, logopedycznych i in.).

Rodzina

Rodzina jest środowiskiem życia niemal każdego człowieka. Stanowi ona integralną część społeczeństwa, a zarazem jego najmniejsze i podstawowe ogniwo. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go wieloletnie związki do końca życia. Jest małą grupą pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu).

Dokonujące się w Polsce zmiany społeczne i gospodarcze, oprócz pozytywnych skutków, powodują jednocześnie pogłębianie się wielu negatywnych zjawisk. Należą do nich m. in.

bezrobocie, spadek dochodów, migracje zagraniczne członków rodzin, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, a także wzrost zjawisk społecznie niepożądanych i zachowań patologicznych. Wymienione zjawiska są przyczyną zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny. W ostateczności mogą prowadzić do rozpadu rodziny, co negatywnie wpływa na rozwój i funkcjonowanie dziecka. Budowa systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, zapewnienie skutecznego rozwiązywania problemów rodzin i ich kryzysów powinno być priorytetem w polityce samorządów lokalnych¹⁵.

Samorządy lokalne realizują system wsparcia rodzin i zapewnienia im bezpieczeństwa socjalnego. Szczególną pomocą obejmują:

- rodziny z osobą długotrwale bezrobotną,
- rodziny zagrożone ubóstwem,
- rodziny z problemami uzależnień i przemocy,
- rodziny z problemami opiekuńczo –wychowawczymi oraz niezaradne życiowo,
- rodziny z osobą niepełnosprawną, starszą czy samotną,
- rodziny niepełne,
- rodziny wielodzietne.

Polityka społeczna miasta ukierunkowana na tę grupę wrażliwą jest realizowana w oparciu o

Program polityki prorodzinnej miasta Kętrzyn na lata 2007-2013 opracowany przez MOPS w Kętrzynie w 2007 roku.

Dane MOPS w Kętrzynie wskazują, że corocznie około 1600-1700 rodzin korzysta z form pomocy i wsparcia udzielanych przez tę instytucję. Łącznie pomoc ta dotyczy blisko 4000 mieszkańców miasta, czyli ok. 14% kętrzyńskiej społeczności.

Tabela 49 Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012

	2010	2011	2012
Liczba rodzin	1705	1631	1720
Liczba osób w rodzinach	4044	3720	3858

Źródło: T. Murawska, *Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla Gminy Kętrzyn*, MOPS w Kętrzynie.

Analizując system pomocy społecznej ukierunkowany na rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej w mieście Kętrzyn należy zwrócić uwagę na dość dobrze rozwinięte

¹⁵ *Program polityki prorodzinnej miasta Kętrzyn na lata 2007-2013 opracowany przez MOPS w Kętrzynie w 2007 roku*, Kętrzyn 2007.

zasoby instytucjonalne zajmujące się kwestiami rodziny. Na terenie miasta funkcjonuje PCPR, a także Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Działa również świetlica środowiskowa TPD. Mocną stroną systemu pomocy społecznej rodzinie w Kętrzynie są zaangażowani i kompetentni pracownicy socjalni, a także dzielnicowi, którzy realizują systematyczne wizyty środowiskowe. Do pozytywnych aspektów polityki społecznej w kontekście wspierania rodziny należy jej prorodzinny charakter, o czym świadczy organizacja w mieście „Dnia Rodziny”, „Dnia Dziecka”, czy też koncertów profilaktycznych. Samorząd miasta finansuje zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży z rodzin potrzebujących, a także ich wypoczynek letni i zimowy.

System wspierania rodziny w Kętrzynie ma jednak również słabe strony. Należą do nich pewne braki dotyczące infrastruktury usług społecznych, jak np. poradnia rodzinna (skupiająca w jednym miejscu psychologa, pedagoga, terapeutę itd.), „szkoła wychowania dla rodziców” (oferująca m.in. warsztaty z komunikacji interpersonalnej), czy ograniczona liczba placówek pozaszkolnych, w tym świetlic terapeutycznych, organizujących czas dla dzieci z rodzin patologicznych. Istnieją także pewne niedobory dotyczące określonych form pomocy rodzinie, związane z brakiem dostępu do określonych grup specjalistów, w tym mediatorów rodzinnych, zespołów pomocowych czy asystentów rodziny. Poważnym problemem jest także brak wymiany informacji o problemach rodzin pomiędzy MOPS a placówkami szkolnymi.

Seniorzy

Prognozy ludności sporządzone przez Główny Urząd Statystyczny pokazują, że do roku 2035 zmniejszy się wyraźnie względem lat poprzednich odsetek dzieci do lat 14 oraz osób w wieku średnim, natomiast spodziewany jest (obserwowany już od kilku lat w Polsce, a od kilkudziesięciu w krajach Europy Zachodniej) znaczący wzrost liczby ludności powyżej 50-60, a nawet 70-tego roku życia. Niejednokrotnie słysząc też, jakie konsekwencje powoduje i będzie powodować to zjawisko. Zwiększenie się liczebności populacji osób starszych oznacza nie tylko zmianę społeczno-kulturową, rozwój obyczajów i szeroko rozumianego „stylu życia” społeczeństw, ale też niesie za sobą konieczność kształtowania pod tym kątem polityk publicznych na różnych szczeblach organizacji państwa, także na szczeblu lokalnym. Władze próbują mierzyć się z tym faktem na wiele różnych sposobów, przeznaczając w miarę możliwości dodatkowe środki finansowe na usługi skierowane bezpośrednio do osób starszych.¹⁶ Warto jednak zauważyć, że trzech na pięciu polskich seniorów posiada dochody pozwalające im zaspokoić większość swoich podstawowych potrzeb. Jedynie co ósmy z nich jest zagrożony ubóstwem (12%-13% w zależności od przyjętej granicy ubóstwa relatywnego), a co piętnasty - dwudziesty żyje w ubóstwie, w

¹⁶ *Jak usłyszeć głos seniora? Praktyczny przewodnik po partycypacji obywatelskiej osób starszych*

tym 3,8% w skrajnym. Jednocześnie wbrew potocznym opiniom o powszechnym ubóstwie osób starszych, jest to grupa żyjąca w relatywnie dobrej sytuacji materialnej, w porównaniu do reszty społeczeństwa polskiego, w tym w szczególności w relacji do grupy osób bezrobotnych oraz rodzin wielodzietnych¹⁷.

Prognozuje się, że „siwienie” polskiego społeczeństwa spowoduje zmiany w funkcjonowaniu całego państwa, jak i poszczególnych jednostek i rodzin. W przypadku osób starszych zmniejszy się między innymi rola rodziny, jako podstawowej instytucji wspierającej oraz świadczącej usługi opiekuńcze. Zwiększy się natomiast liczba samotnych osób starszych, coraz większą rolę będą odgrywać także relacje nieformalne z osobami niespokrewnionymi, a główny ciężar opieki przejmą placówki publiczne. Coraz większym wyzwaniem dla polityki społecznej stanie się jak najbardziej efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego osób starszych, a dla seniorów spędzenie w satysfakcjonujący sposób ostatnich lat życia, przy zmniejszającym się udziale własnej rodziny¹⁸.

Ze względu na kontekst społeczny, jak również na prawidłowości wieku poprodukcyjnego, starsze osoby stanowią kategorię zdecydowanie wyodrębniającą się wśród innych kategorii klientów pomocy, przede wszystkim ze względu na swoje cechy biologiczne, psychiczne i społeczne. Z określonych cech charakteryzujących osoby starsze wynikają określone przesłanki do pracy socjalnej. Klienci starsi są szczególnie wrażliwi na zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa, będą oczekiwali dobrego kontaktu. Jednocześnie niektóre zmiany osobowościowe towarzyszące starzeniu się mogą utrudniać ten kontakt i pomoc np. w zaspokajaniu potrzeb podstawowych¹⁹.

Polityka społeczna wobec osób starszych na poziomie lokalnym obejmuje działania uwzględniające specyficzne potrzeby tej grupy, a mianowicie: ochronę zdrowia seniorów, pomoc osobom obłożnie chorym, pracę socjalną, pomoc w organizowaniu codziennego życia z uwzględnieniem potrzeb integracyjnych, edukacyjnych, a także zapobieganie wykluczeniu społecznemu, samotności i izolacji.

Dane demograficzne miasta Kętrzyn zaprezentowane w punkcie 6.1 pokazują, że procesy starzenia się społeczności następują dość dynamicznie. Od kilku lat odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w strukturze ogółu mieszkańców wzrasta o około 1% każdego roku. W 2012 blisko 19% społeczności stanowiły osoby starsze. Przyjmując takie tempo zmian w demografii miasta już za 2-3 lata niemal co piątą kętrzyńianin będzie w wieku

¹⁷ P. Kubicki, *Ubóstwo i wykluczenie społeczne osób starszych*, <http://www.eapn.org.pl/wp-content/uploads/2013/07/Ubostwo-i-wykluczenie-oso%C5%82b-starszych.pdf>

¹⁸ P. Kubicki, *Ubóstwo i wykluczenie społeczne osób starszych...*, op. cit.

¹⁹ D. Zalewska, *Jednostka wobec systemu pomocy społecznej*, s. 61-69, http://stie.uni.wroc.pl/Jednostka_wobec_systemu_pomocy_spolecznej.pdf

poprodukcyjnym, co stanowić będzie istotne wyzwanie dla działań samorządu związanych z pomocą społeczną. Obecnie liczba osób w wieku emerytalnym korzystająca corocznie ze wsparcia MOPS w Kętrzynie wynosi od 130 do 150 osób.

Tabela 50 Liczba osób w wieku emerytalnym, którym udzielono pomocy i wsparcia w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012

	2010	2011	2012
Liczba osób w wieku emerytalnym	136	135	155
W tym długotrwale korzystające	36	58	46

Źródło: T. Murawska, *Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla Gminy Kętrzyn*, MOPS w Kętrzynie.

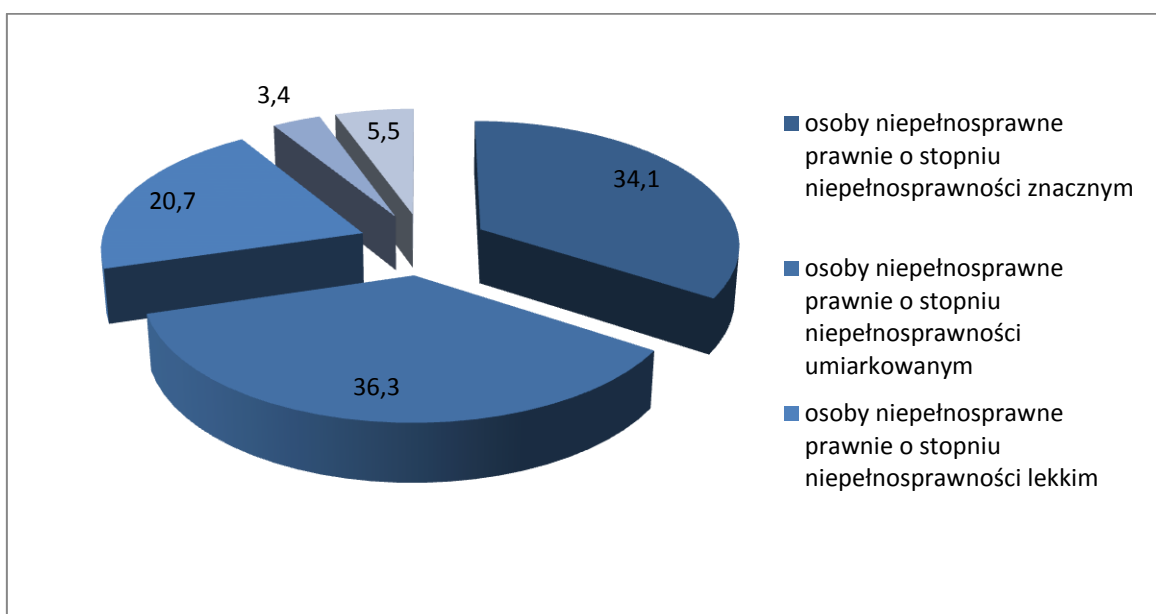
Analizując lokalny system wsparcia i pomocy społecznej ukierunkowany na seniorów należy zauważyć wzrost liczby organizacji pozarządowych zajmujących się organizacją czasu dla osób w wieku emerytalnym. Swoją działalność na terenie miasta rozwija także Uniwersytet III wieku. Specjalną ofertę dla tej kategorii mieszkańców przygotowują także lokalne instytucje kultury. Seniorzy mogą korzystać z dziennego pobytu w Środowiskowym Domu Pomocy. MOPS realizuje wobec tej grupy usługi opiekuńcze, wydaje posiłki i oferuje pomoc rzeczową.

Seniorzy w Kętrzynie nie mają zapewnionej specjalistycznej geriatrycznej opieki zdrowotnej (brak lekarzy tej specjalności, brak łóżek szpitalnych itd.). Mają także utrudniony dostęp do usług z zakresu rehabilitacji medycznej. Istotnym problemem jest także niewystarczająca aktywizacja tej kategorii mieszkańców i wykorzystania jej potencjału np. poprzez wolontariat.

Osoby niepełnosprawne

Według Powszechnego Spisu Ludności w 2011 roku w powiecie kętrzyńskim było 9919 osób niepełnosprawnych, w tym 70,3% to osoby niepełnosprawne prawnie. Wśród tych osób 34% osób to osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, 36,3% z umiarkowanym i 20,7% z lekkim.

Wykres 6 Osoby niepełnosprawne prawnie w powiecie kętrzyńskim w 2011 roku

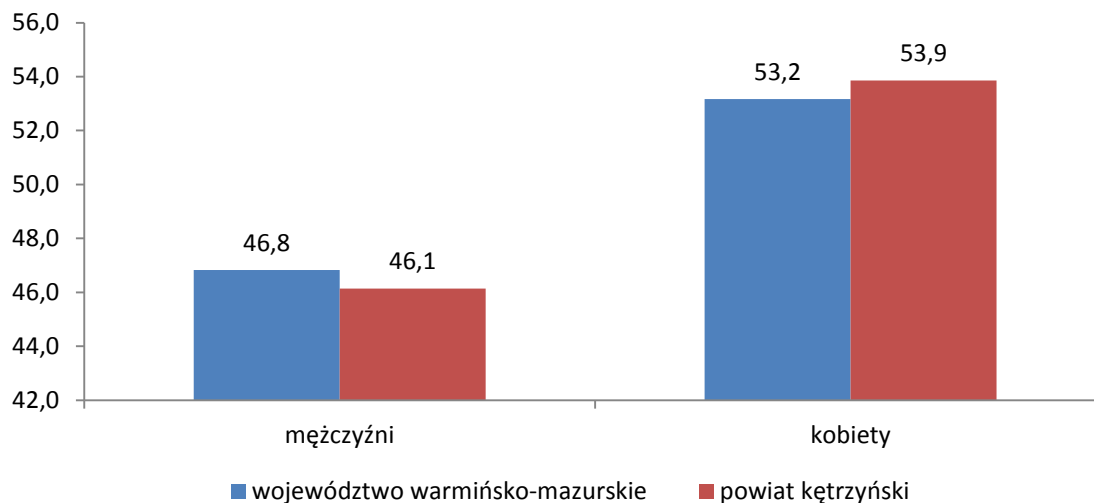

Źródło: Powszechny Spis Ludności i Mieszkań 2011

Drugą grupę osób niepełnosprawnych stanowią osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, wśród których 69% stanowią osoby niepełnosprawne odczuwające umiarkowane ograniczenie sprawności, 23,7% odczuwające poważne ograniczenie sprawności oraz 7,3% odczuwające całkowite ograniczenie sprawności.

W powiecie kętrzyńskim wśród osób niepełnosprawnych 46,1% stanowią mężczyźni, a 53,9% kobiety. Struktura ta jest zbliżona do struktury osób niepełnosprawnych w całym województwie, przy czym nieco większy udział mają niepełnosprawne panie.

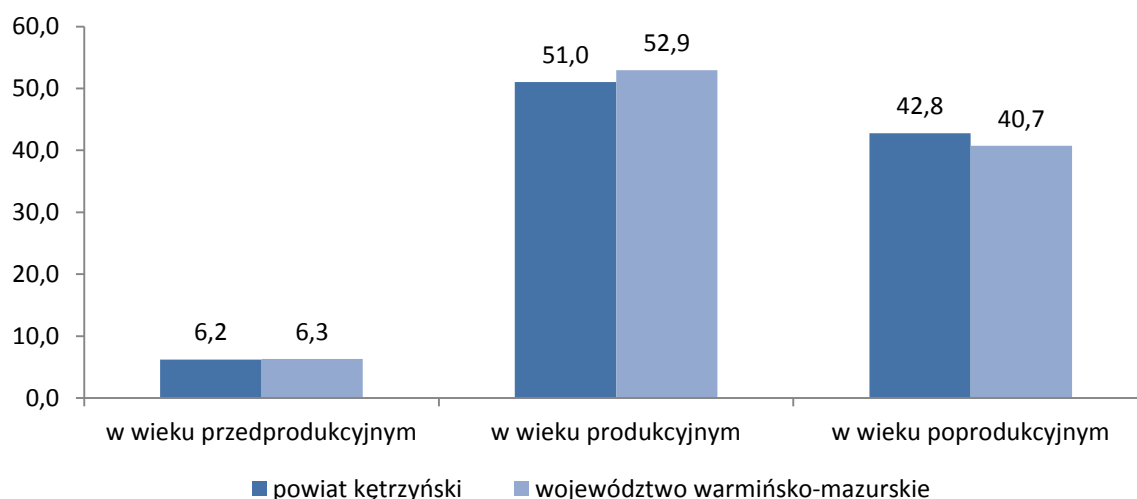
Wykres 7 Struktura płciowa osób niepełnosprawnych w powiecie kętrzyńskim i województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: Powszechny Spis Ludności i Mieszkań 2011

W powiecie kętrzyńskim najliczniejszą grupę – ponad połowę - wśród osób niepełnosprawnych stanowią osoby w wieku produkcyjnym (51%). Dla porównania odsetek ten w województwie warmińsko-mazurskim jest o prawie trzy punkty procentowe wyższy (52,9%). Dość liczną grupę stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym (42,8%).

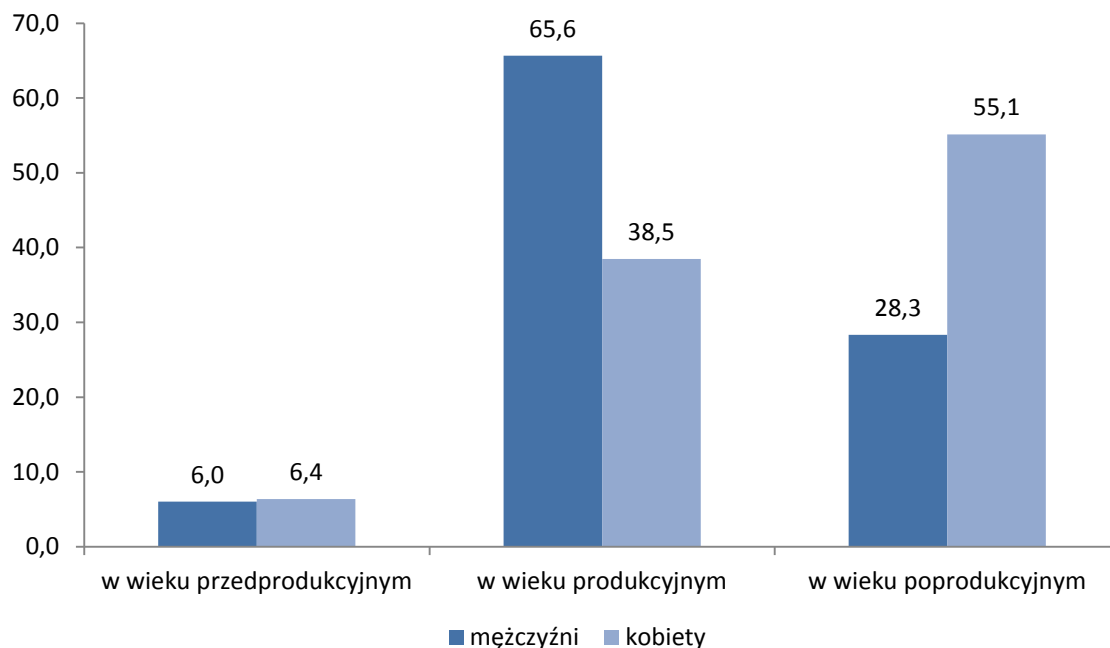
Wykres 8 Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w powiecie kętrzyńskim i w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: Powszechny Spis Ludności i mieszkań 2011

Bardziej szczegółowe informacje dotyczące struktury wiekowej osób niepełnosprawnych prezentuje wykres 9. Okazuje się, że wśród osób niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym zdecydowanie przeważają kobiety, natomiast w wieku produkcyjnym – mężczyźni,

Wykres 9 Struktura płciowa i wiekowa osób niepełnosprawnych w powiecie kętrzyńskim

Źródło: Powszechny Spis Ludności i Mieszkań 2011

W Kętrzynie pomocą osobom niepełnosprawnym zajmuje się m.in. Środowiskowy Dom Samopomocy działający w strukturze organizacyjnej MOPS w Kętrzynie. Jest to placówka pobytu dziennego dla osób dorosłych: osób psychicznie chorych z zaburzeniami psychotycznymi oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie – upośledzonych umysłowo, niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu głębokim, umiarkowanym i lekkim.

Podstawowym zadaniem SDS w Kętrzynie jest przede wszystkim podtrzymanie dobrej kondycji psychofizycznej (pomimo istniejącej choroby) i rozwijanie u osób niepełnosprawnych umiejętności niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia. Cele te Ośrodek osiąga poprzez organizowanie i prowadzenie terapii zajęciowej oraz zajęcia kulturalno – rekreacyjne, na które składają się wycieczki krajoznawcze, pikniki, ogniska, imprezy integracyjne.

W 2012 roku MOPS udzielił pomocy 560 rodzinom i 984 osobom z powodu niepełnosprawności. W porównaniu do 2010 roku liczba rodzin, jak i osób objętych tego typu pomocą nieco się zmniejszyła (659 rodzin i 1349 osób). Osoby niepełnosprawne stanowią wśród osób objętych pomocą socjalną relatywnie niewielki udział, bo od 44% w 2010 roku do 39% w 2012 roku.

Szczególną opieką miejskich służb socjalnych objęte są niepełnosprawne dzieci w 2011 roku na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia przeznaczono kwotę 21600 zł, natomiast na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia 133120 zł.

Pomoc społeczna osobom niepełnosprawnym polega głównie na:

- a) tworzeniu infrastruktury dla osób niepełnosprawnych: klubów, świetlic środowiskowych, mieszkań chronionych
- b) zwiększeniu liczby poradni specjalistycznych zajmujących się pomocą dla ludzi niepełnosprawnych (w tym doradztwo, terapia, rehabilitacja)
- c) rozwoju domowych usług w zakresie stacjonarnej opieki długoterminowej,
- d) organizacji szkoleń, seminariów dla kadry pomocy społecznej, pielęgniarek, lekarzy dotyczących tematyki pracy z osobami niepełnosprawnymi
- e) promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych, rozwój poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych
- f) zwiększeniu pomocy materialnej na rehabilitację osób niepełnosprawnych

Na rzecz osób niepełnosprawnych w Kętrzynie działają również m.in.:

- Warmińsko - Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych "Amicus"
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Dorosłych Niepełnosprawnych Umysłowo i Ich Rodzin „STO"
- TPD Koło Pomocy Dzieciom o Niepełnej Sprawności Ruchowej
- Polski Związek Głuchych Koło Terenowe PZG w Kętrzynie
- Polski Związek Niewidomych Koło w Kętrzynie
- Mazurskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Warsztat Terapii Zajęciowej
- Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Chorych Niepełnosprawnych „Mazury"

Mimo udzielanej osobom niepełnosprawnym pomocy i wsparcia ze strony władz lokalnych oraz organizacji pozarządowych (duża liczba stowarzyszeń związanych ze środowiskiem osób niepełnosprawnych, stopniowa likwidacja barier architektonicznych) ciągle istnieją

nierozwiązane problemy, do których należą: brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, w tym miejsc pracy chronionej, niewystarczający zakres usług na rzecz osób niepełnosprawnych (ograniczone wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, brak asystentów osób niepełnosprawnych, brak wyspecjalizowanych punktów informacyjnych), ograniczona dostępność świadczeń (zbyt mała ilość miejsc w ośrodkach dziennego i stałego pobytu, brak miejsc rozwijających aktywność społeczną, sportową i rehabilitacyjną) oraz nadal istniejące bariery architektoniczne (zwłaszcza w budynkach użyteczności publicznej). Ponadto istnieje konieczność integrowania osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną poprzez organizację imprez i projektów mających na celu wzajemnie poznanie. Warto jednak podkreślić, że problemy tej grupy wrażliwej są dostrzegane zarówno przez mieszkańców Miasta jak i władze lokalne.

Osoby uzależnione od alkoholu

Zgodnie z wynikami analiz dotyczących uzależnień, blisko 31% Polaków i 6% Polek pije alkohol w sposób powodujący szkody zdrowotne, psychologiczne i społeczne. Do grupy tej zalicza się osoby pijące alkohol szkodliwie (nieuzależnione) i uzależnione od alkoholu. Kryteria szkodliwego spożywania alkoholu spełnia 14%, zaś uzależnienia - 3,3% dorosłych mieszkańców naszego kraju. Próba ekstrapolacji wyników badań epidemiologicznych na populację ludności Polski w wieku 18-65 lat daje liczbę ponad 3,6 milionów osób, które spełniają kryteria szkodliwego spożywania alkoholu i ponad 850 tys. osób uzależnionych od alkoholu²⁰.

Grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 7% konsumentów napojów alkoholowych, spożywa aż 46% całego wypijanego alkoholu, zaś grupa największa, osób pijących najmniej (blisko połowa wszystkich konsumentów alkoholu), wypija tylko 5% całości spożywanego w Polsce alkoholu. Tak duża koncentracja spożycia rodzi poważne zagrożenia zdrowotne i problemy społeczne.²¹ Badania przeprowadzane cyklicznie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) ukazują, że

²⁰ Wstępne wyniki badania EZOP mającego na celu poznanie rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych oraz dostępności psychiatrycznej opieki zdrowotnej, zrealizowanego w okresie listopad 2010 r. – marzec 2011 r. na próbie losowej ponad 10 tys. Polaków w wieku 18-65 lat przez Instytut Psychiatrii i Neurologii, Akademię Medyczną we Wrocławiu oraz Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego, na podstawie: J. Fudała, K. Dąbrowska, K. Łukowska, *Uzależnienie od alkoholu – między diagnozą a działaniem. Seria poświęcona klientom pomocy społecznej. Poradnik dla pracowników służb społecznych*, 2013, <http://irss.pl/wp-content/uploads/2012/09/Uzale%C5%BCnienie%20od%20alkoholu%20-%20%20mi%C4%99dzy%20diagnoz%C4%85%20a%20dzia%C5%82aniem.pdf>, s. 38.

²¹ Badania „Wzory konsumpcji alkoholu w Polsce” wykonane na zlecenie PARPA w latach 2005 i 2008.

nadmierne picie i uzależnienie to, w opinii Polaków, jeden z najważniejszych problemów społecznych, zarówno na poziomie kraju, jak i na poziomie lokalnym.²²

Przyjmując, że około 3% społeczności jest uzależniona od alkoholu, przypuszczalna liczba osób z tym problemem w Kętrzynie oscyluje w granicach 600 – 900. Z badań wynika, że dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika stanowią ok. 4% populacji, zatem w Kętrzynie to ok. 1200 osób. Przyjmuje się, że dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym stanowią również 4% populacji, zatem w Kętrzynie w rodzinach z problemem alkoholowym wychowuje się około 1200 dzieci. Prowadzone badania w kraju pokazały, że osoby spożywające alkohol w sposób szkodliwy dla siebie i dla otoczenia stanowią od 14% populacji, a zatem szacuje się, że w Kętrzynie jest to ok. 3200 osób. Wiele rodzin jest uwikłanych w przemoc domową, która w około 85% jest związana z używaniem alkoholu (dane krajowe)²³. Tylko w 2012 roku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kętrzynie wpłynęło ok. 150 wniosków o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego.

Nadużywanie alkoholu prowadzące nierzadko do: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, przestępczości, uzależnienia od alkoholu, wypadków i zdarzeń losowych – generuje znaczną część ustawowo uzasadnionych powodów zgłaszania się ludzi po pomoc do ośrodków pomocy społecznej. Zgodnie z danymi MOPS w Kętrzynie każdego roku po pomoc z tytułu uzależnienia zgłasza się około 220-240 osób. W roku 2013 liczba ta wynosiła 241. Od kilku lat obserwuje się wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu zgłaszających się do MOPS w Kętrzynie.

Z punktu widzenia świadczenia usług społecznych należy pamiętać, że osoby nadużywające alkohol to trudni klienci. Są one postrzegane jako szczególnie niechętne zmianie, odporne we współpracy, słabo rokujące poprawę funkcjonowania. Praca z nimi może być męcząca, czasem nieprzyjemna, niezbyt często kończy się sukcesem. Osoby nadmiernie pijące budzą czasem w pomagających negatywne emocje: złość, nieufność, bezradność, lekceważenie. Niewątpliwie emocje te utrudniają nawiązanie i utrzymanie dobrej relacji z klientem, a relacja jest jednym z najważniejszych czynników inspirujących zmianę destrukcyjnych zachowań²⁴.

²² Ibidem.

²³ *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Kętrzyn na rok 2013.*

²⁴ J. Fudała, K. Dąbrowska, K. Łukowska, *Uzależnienie od alkoholu...*, op. cit., s. 14-15.

Polityka społeczna miasta ukierunkowana na tę grupę wrażliwą jest realizowana w oparciu o corocznie przyjmowaną uchwałą Rady Miasta Kętrzyn *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Kętrzyn*.

Analizując usługi społeczne miasta ukierunkowane na pomoc osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom należy podkreślić dość dobrze rozwiniętą sieć podmiotów, instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się tą problematyką w Kętrzynie. Funkcjonuje tutaj Poradnia Leczenia Uzależnień, a także Poradnia Zdrowia Psychicznego. Osoby uzależnione mają także dostęp do terapii w ramach spotkań anonimowych alkoholików (AA). Aktywnie działa GKRPA oraz pełnomocnik burmistrza ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy. Aktywność tych podmiotów wyraża się m.in. w rozwiniętej działalności profilaktycznej i informacyjnej dotyczącej upowszechnienia wiedzy na temat szkodliwości alkoholu. W mieście organizowane są zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym (dotacje dla organizacji pozarządowych). Samorząd miasta poprzez GKRPA dotuje także turnusy wypoczynkowe dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych.

Wśród słabych stron „zasobów instytucjonalnych” miasta ukierunkowanych na pomoc osobom uzależnionym od alkoholu należy wskazać: brak punktu konsultacyjnego czynnego w godzinach popołudniowych, brak uregulowań prawnych dotyczących finansowania podjęcia leczenia, brak grupy wsparcia dorosłych dzieci alkoholików – DDA, brak monitoringu osób, które wyszły z nałogu, brak oferty z zakresu profilaktyki diagnostycznej osób uzależnionych.

Bezdomni

W latach 2009 – 2011 liczba osób bezdomnych w Kętrzynie utrzymywała się na zbliżonym poziomie do roku 2004 (46 bezdomnych). Wskazuje to na stały poziom tego zjawiska niezależnie od wahań sytuacji gospodarczej i intensywności działań wsparcia na terenie miasta. W roku 2012 sytuacja w zakresie bezdomności uległa poprawie. Należy jednak oczekiwać, iż w przyszłości miasto będzie musiało sprostać zjawisku bezdomności w skali porównywalnej do lat ubiegłych.

Zdecydowana większość osób bezdomnych korzysta z różnych form wsparcia dostępnych na terenie miasta i powiatu, w tym w postaci zasiłków wypłacanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Pozwala to na relatywnie dobrą analizę zjawiska bezdomności.

Głównymi przyczynami bezdomności są: alkoholizm, eksmisje (z powodu złej sytuacji ekonomicznej oraz alkoholizmu), w następnej kolejności przestępczość, wyjazdy za granicę i brak miejsca powrotu.

Osobami bezdomnymi w Kętrzynie są głównie mężczyźni, co jest zjawiskiem typowym (ok. 80% osób bezdomnych w kraju stanowią mężczyźni). Według statystyk krajowych na 10 000 mieszkańców Polski przypada 7,98 osób bezdomnych, w województwie warmińsko-mazurskim wskaźnik ten wynosi 8,9, a w powiecie ok. 1,06, w Kętrzynie 16,8.²⁵

Tabela 51. Charakterystyka zjawiska bezdomności w Kętrzynie w latach 2004-2012

	2004	2009	2010	2011	2012
Liczba bezdomnych	46	42	41	48	25
mężczyźni	42	39	35	41	22
kobiety	4	3	6	7	3
Przebywający w schronisku lub noclegowni	10	13	13	12	9
Posiadający miejsce pobytu (rodzina, znajomi)	20	26	26	28	16
Bez miejsca pobytu (ulica, przygodne miejsca)	b.d.	0	2	4	0
Inne (zakład karny, domy opieki)	b.d.	3	0	1	0
Braki informacji o miejscu pobytu	b.d.	0	0	3	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MOPS w Kętrzynie z lat 2004, 2009-2012.

Pomoc osobom bezdomnym na terenie miasta świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kętrzynie. Pomoc obejmuje następujące formy wsparcia: zapewnienie miejsca w schronisku lub noclegowni, pomoc finansowa w formie zasiłków celowych (leki, odzież, koszty dojazdów do placówek medycznych, odwykowych), dożywienie (bezpłatne obiady w stołówce MOPS, wydawanie żywności z magazynu w ramach programu PEAD).

MOPS zapewnia także osobom bezdomnym: odzież (ciepła bielizna, dresy, obuwie, kurtki), opiekę psychologiczną i prawną, wsparcie motywujące i zachęcające do zmiany sytuacji życiowej w postaci:

- udzielania informacji o przysługujących formach pomocy,
- motywowania do podjęcia leczenia odwykowego i terapii, zwiększenia aktywności zawodowej, ustalenia niepełnosprawności, odbudowania więzi rodzinnych, zadbania o higienę osobistą, składania wniosków o przydział lokalu socjalnego,

²⁵ Wyliczenia własne na podstawie danych MOPS w Kętrzynie, PCPR oraz Sprawozdania z realizacji działań na rzecz ludzi bezdomnych w województwach w roku 2012 oraz wyniki Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Departament Pomocy i Integracji Społecznej, lipiec 2013.

- zachęcania do korzystania ze schronisk i noclegowni,
- uświadamiania zagrożeń i konsekwencji pozostawania w dotychczasowej sytuacji.

Do zadań MOPS należy także współpraca z innymi instytucjami i organizacjami, które dysponują informacjami i możliwościami wsparcia dla osób bezdomnych: Policją, Strażą Pożarną, Szpitalem, Zespołem Ratownictwa, Medycznego, Poradnią Leczenia Uzależnień, Stowarzyszeniem Pomocy Bliźniemu MAR-KOT, Domem Rodzinnym w Arklitach.

Do głównych problemów w aspekcie osób bezdomnych na terenie miasta można zaliczyć niewystarczającą infrastrukturę bezpośredniej pomocy: brak noclegowni, łaźni, ogrzewalni oraz ograniczoną liczbę mieszkań socjalnych. Miasto jest już aktualnie na etapie przygotowawczym do rozwiązania w/w problemów: są projekty mieszkań komunalnych, mieszkania chronione są w trakcie przygotowywania dla osób bezdomnych i niepełnosprawnych.

Osoby bezradne

Bezradność jest jednym z poważniejszych, horyzontalnych problemów wśród grup wrażliwych społecznie. Bezradność społeczna charakteryzuje się niemożliwością rozwiązania życiowych problemów. Wynika z różnych problemów psychicznych człowieka: depresji, strachu, załamania psychicznego, pesymizmu, upokarzającego wstydu, nałogów, niepełnosprawności. Szczególnie istotna z punktu widzenia problemów społecznych jest tzw. wyuczona bezradność – stan wyuczony, wytworzony przez narażenie na szkodliwe, nieprzyjemne sytuacje i bodźce, których nie można uniknąć lub od których nie da się uciec.²⁶

Bezradność dotyczy najczęściej osób marginalizowanych, długofalowo korzystających z pomocy społecznej: bezrobotnych, ubogich, bezdomnych, niepełnosprawnych. Zjawisko to łączy się z postawą bierności, poczuciem marginalizacji, zaprzestaniem uczestniczenia w życiu społecznym.

Zjawisko bezradności dotyczy wszystkich grup wrażliwych społecznie: bezrobotnych, dzieci i młodzież, rodziny, seniorów, osób niepełnosprawnych, bezdomnych i osób z uzależnieniami. W przypadku każdej z grup bezradność nie jest jednak tylko skutkiem, ale może być także przyczyną wielu problemów. W tabeli poniżej zaprezentowano podstawowe skutki i przyczyny wyuczonej bezradności występujące wśród zidentyfikowanych grup wrażliwych w Kętrzynie.

²⁶ Reber A.S, *Dictionary of Psychology*, Penguin Books. London, 1985.

Tabela 52. Charakterystyka zjawiska bezradności w Kętrzynie

Skutki i przyczyny wyczonej bezradności	Trudności w uczeniu się	Izolacja społeczna	Przemoc w rodzinie	Nadużywanie substancji psychoaktywnych	Stres związany z tempem życia
Bezrobotni	X	X			X
Dzieci i młodzież	X	X	X	X	X
Rodzina		X	X		X
Seniorzy		X			
Osoby niepełnosprawne	X	X			
Bezdomni		X		X	
Osoby z uzależnieniami		X	X	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji i spotkań zrealizowanymi w ramach realizacji projektu

Jednym z głównych aspektów bezradności jako zjawiska identyfikowanego na terenie miasta jest izolacja społeczna osób dotkniętych różnymi problemami: zdrowotnymi (osoby starsze, chore psychicznie), ograniczeniami ruchowymi (osoby niepełnosprawne), wynikającymi z nieznaności prawa i odnalezienia się we współczesnym systemie prawnym, wynikającymi z ubóstwa i braku pracy.

Do podstawowych problemów dotyczących zjawiska bezradności należą:

- ograniczone możliwości poruszania się osób niepełnosprawnych na terenie miasta (bariery architektoniczne), w tym utrudniony dostęp do obiektów i miejsc związanych z udzielaniem pomocy potrzebującym,
- stale za niski poziom dostępu do informacji o możliwościach wsparcia,
- brak zorganizowanego systemu wsparcia bezradności, w tym bezradności wyczonej, zapewniona jest pomoc wybiórcza.

W odpowiedzi na zjawisko bezradności miasto oferuje szereg rozwiązań i metod wsparcia: poradnie psychologiczne, pomoc prawną, wsparcie pracowników socjalnych, pielęgniarka rodzinna. Na terenie miasta działają także organizacje pozarządowe oferujące pomoc w tym zakresie, można także liczyć na wsparcie mediów lokalnych.

Powiązanie grup wrażliwych

Zidentyfikowane i scharakteryzowane wcześniej grupy wrażliwe pozostają w określonej relacji do siebie: największe powiązanie występuje pomiędzy problemami takich grup jak: rodziny oraz dzieci i młodzież i osoby bezrobotne. Silne powiązania występują pomiędzy grupami: seniorzy i osoby niepełnosprawne, bezdomni i bezrobotni, bezdomni i osoby uzależnione, bezdomni i bezradni. Wyżej wymienione powiązania będą miały odzwierciedlenie w proponowanych kierunkach działań.

Tabela 53 Charakterystyka powiązań pomiędzy grupami wrażliwymi

	Dzieci i młodzież	Osoby bezrobotne	Rodziny	Osoby niepełnosprawne	Osoby z uzależnieniami	Seniorzy	Bezdomni	Bezradni
Dzieci i młodzież	Dark Purple							
Osoby bezrobotne	Light Purple	Dark Purple						
Rodziny	Dark Purple	Dark Purple	Dark Purple					
Osoby niepełnosprawne	Light Purple	Light Purple	Light Purple	Dark Purple				
Osoby z uzależnieniami	Light Purple	Light Purple	Light Purple	Light Purple	Dark Purple			
Seniorzy				Light Purple	Light Purple	Dark Purple		
Bezdomni		Light Purple		Light Purple	Light Purple	Light Purple	Dark Purple	
Bezradni		Light Purple		Light Purple	Light Purple	Light Purple	Light Purple	Dark Purple

	Grupy wrażliwe są rozłączone
Light Purple	Grupy wrażliwe słabo są ze sobą powiązane
Medium Purple	Grupy wrażliwe w umiarkowanym stopniu są ze sobą powiązane
Dark Purple	Grupy wrażliwe w silnie są ze sobą powiązane
Very Dark Purple	Grupy wrażliwe w bardzo silnie są ze sobą powiązane

Źródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji i spotkań zrealizowanymi w ramach realizacji projektu

4. Uwarunkowania zewnętrzne

Spójność Koncepcji z dokumentami wyższego rzędu

Cele i założenia dokumentów planistycznych przygotowywane na poziomie lokalnym powinny być zbieżne z celami określonymi w dokumentach na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

W związku z tym zbadano zbieżność zaproponowanych w koncepcji celów i założeń z następującymi dokumentami:

- Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Warmińsko- Mazurskiego do 2020 roku.

Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 jest podstawowym dokumentem strategicznym kształtującym politykę Unii Europejskiej do roku 2020. Strategia obejmuje trzy priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W dokumencie określono 5 celów UE, które powinny być osiągnięte w 2020 roku:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%,
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii,
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki),

- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie,
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Koncepcja usług społecznych na rzecz integracji grup wrażliwych ze społecznością lokalną dla miasta Kętrzyn jest spójna ze Strategią Europa 2020 poprzez zapisy wszystkich celów horyzontalnych oraz kierunków działań, które odpowiadają wprost ideom zawartym w dokumencie Strategia Europa 2020, w szczególności w obszarze trzeciego priorytetu Strategii oraz celów dotyczących walki z ubóstwem.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 określa strategiczne kierunki rozwoju Polski do roku 2030. Cele strategiczne dokumentu określono w trzech obszarach:

- konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (cel 1: wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, cel 2: zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, cel 3: poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, cel 4: wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, cel 5: stworzenie Polski Cyfrowej, cel 6: rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, cel 7: zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska),
- równoważenia potencjałów rozwojowych regionów (cel 8: wzmocnienie mechanizmów terytorialnych, równoważenie rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, cel 9: zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego),
- efektywności i sprawności państwa (cel 10: stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, cel 11: wzrost społecznego kapitału rozwoju).

Ogólny cel Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju określono jako wzrost jakości życia. Zapisy Koncepcji usług społecznych na rzecz integracji grup wrażliwych ze społecznością lokalną dla miasta Kętrzyn odnoszą się w całości do poprawy jakości życia osób

zagrożonych wykluczeniem społecznym. Występuje zgodność pomiędzy dokumentami na poziomie strategicznym.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju jest podstawowym dokumentem określającym rozwój kraju w perspektywie 2020 roku. Jej celem głównym jest: wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. W strategii wyróżniono 3 obszary strategiczne: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjna gospodarka, spójność społeczna i terytorialna.

Trzeci obszar strategiczny pokrywa się wprost ze wszystkimi celami horyzontalnymi Koncepcji.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL)

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

W ramach Strategii określono pięć celów:

- wzrost zatrudnienia,
- wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych,
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej,
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Wymienione cele odnoszą się wprost do grup wrażliwych zagrożonych wykluczeniem społecznym zidentyfikowanych na terenie miasta Kętrzyn, w szczególności do bezrobotnych i seniorów.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (SRKS)

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego podejmuje jedno z najistotniejszych wyzwań Polski do 2020 roku: wzrost kapitału społecznego. Celem strategicznym dokumentu jest

wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski. Cel ten będzie realizowany poprzez działania w ramach celów operacyjnych:

- kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji,
- poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne,
- usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy,
- rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Powyższe cele są zgodne z celami horyzontalnymi Koncepcji: celem 1 - rozwój form integracji społecznej grup wrażliwych ze społecznością lokalną i celem 4 - rozwój form współpracy i komunikacji w zakresie świadczenia usług społecznych.

SRKS dotyczy kreatywności i przedsiębiorczości, rozwijania współpracy między organizacjami społecznymi, przedsiębiorczości społecznej, partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. W Koncepcji, poprzez proponowane kierunki działań, aspekty te są szczegółowo akcentowane.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (projekt)

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 jako cel generalny określa: spójność ekonomiczną, społeczną i przestrzenną Warmii i Mazur z regionami Europy.

Strategia wyróżnia cztery cele strategiczne:

- wzrost konkurencyjności gospodarki,
- wzrost aktywności społecznej,
- wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych,
- nowoczesna infrastruktura rozwoju.

Koncepcja usług społecznych na rzecz integracji grup wrażliwych ze społecznością lokalną dla miasta Kętrzyn jest spójna z drugim celem strategicznym, który będzie osiągnięty wskutek realizacji dwóch celów operacyjnych: rozwój kapitału społecznego i wzrost dostępności i jakości usług publicznych.

Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku

Kluczowym regionalnym dokumentem z zakresu polityki społecznej jest Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku, która określa cztery priorytety:

- prawidłowo funkcjonująca rodzina,
- wzmacnianie integracji społecznej,
- wspieranie aktywności i mobilności zawodowej oraz edukacyjnej osób bezrobotnych,
- rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Trzy spośród w/w celów mają wprost odzwierciedlenie w Koncepcji rozwoju usług społecznych, a pierwszy, dotyczący rodziny, ujęty jest w jednym z obszarów problemowych grup wrażliwych.

Wojewódzkie programy sektorowe

Województwo warmińsko-mazurskie opracowało i realizuje szereg programów społecznych, wynikających ze strategii polityki społecznej, skierowanych do różnych grup wrażliwych: wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015, wojewódzki program na rzecz osób starszych, wojewódzki program przeciwdziałania narkomanii w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2013-2017, wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2012 – 2015, wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim 2011-2014, ramowy program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, ramowy program pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, wojewódzki program polityki prorodzinnej na lata 2012-2016.

Koncepcja usług społecznych na rzecz integracji grup wrażliwych ze społecznością lokalną dla miasta Kętrzyn uwzględnia wszystkie grupy wrażliwe dla których, na poziomie regionu, opracowano programy rozwiązywania problemów dotyczące tych grup.

W ramach realizacji krajowego Programu Wspierającego Powrót Osób Bezdomnych do Społeczności, dla województwa warmińsko-mazurskiego określono 3 cele:

- rozwój bazy i poprawa standardu oferowanych usług doraźnych w sytuacjach kryzysowych dla osób bezdomnych,
- rozszerzenie zakresu świadczonej na rzecz osób bezdomnych pomocy poprzez tworzenie placówek oferujących schronienie/nocleg osobom bezdomnym

- niepełnosprawnym lub przystosowanie istniejącej bazy lokalowej do potrzeb osób bezdomnych niepełnosprawnych,
- społeczno-ekonomiczne usamodzielnienie się osób dotkniętych bezdomnością.

Zaplanowane działania w ramach wsparcia bezdomnych w Koncepcji usług społecznych dla miasta Kętrzyn wpisują się wprost w w/w cele dotyczące osób bezdomnych na poziomie regionalnym.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu kętrzyńskiego na lata 2011-2020

W dokumencie zidentyfikowano cztery obszary wymagające szczególnego wsparcia:

- dziecko i rodzina (w tym osoby uzależnione),
- niepełnosprawni (w tym seniorzy),
- bezrobocie,
- organizacje pozarządowe działające w sferze pomocy społecznej (w tym aspekty partnerstwa i integracji).

Koncepcji usług społecznych dla miasta Kętrzyn ujmuje wszystkie wymienione w Strategii grupy wrażliwe, identyfikując także bezdomnych i bezradnych jako wyodrębnione grupy.

Analiza SWOT

Analiza SWOT została opracowana za pomocą szeregu metod badawczych i narzędzi analizy.

Pierwszą metodą, którą wykorzystano do identyfikacji słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń dla rozwoju usług społecznych dla grup wrażliwych w Kętrzynie była analiza desk research. Na podstawie udostępnionych informacji przez Urząd Miasta oraz innych wtórnych źródeł danych dokonano diagnozy w przedmiocie analizy.

Drugą z metod gromadzenia danych na potrzeby analizy swot były warsztaty zrealizowane w Kętrzynie na których dokonano identyfikacji silnych i słabych stron miasta, barier rozwojowych, zagrożeń i szans. Identyfikację czynników przeprowadzono w kilku grupach roboczych, każda z grup prezentowała i omawiała publicznie swoją pracę. Następnie wspólnie przedyskutowano i uzupełniono słabe i mocne strony.

Następnie grupa ekspercka dokonała agregacji i uporządkowania zaproponowanych czynników oraz uzupełniła analizę o zestaw czynników zewnętrznych.

Przyjęto sposób realizacji analizy SWOT, w którym szanse i zagrożenia są jednocześnie czynnikami zewnętrznymi, na które miasto wpływu nie ma. Natomiast w przypadku mocnych i słabych stron, przyjęto że są to czynniki aktualnie istniejące, wewnętrzne i zależne od miasta i lokalnej społeczności.

W analizie SWOT dokonano agregacji czynników, w taki sposób, aby uchwycić strategiczne słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia. W analizie zadbano także o jak największą rozłączność czynników. Osiągnięcie kompletnej rozłączności czynników jest bardzo trudne, ponieważ procesy i wzajemne oddziaływanie różnych czynników praktycznie to uniemożliwia.

MOCNE STRONY (STRENGTHS)

S1. Relatywnie duża liczba organizacji pozarządowych ukierunkowanych na wspieranie różnych grup wrażliwych

S2. Dobra współpraca organizacji pozarządowych z Urzędem Miasta

S3. Wyspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej

S4. Świadomość władz i społeczności lokalnej problemów wynikających z wykluczenia społecznego

S5. Rozbudowana oferta spędzania czasu wolnego w placówkach oświatowych dla dzieci i młodzieży

SŁABE STRONY (WEAKNESSES)

W1. Negatywne procesy demograficzne (ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny)

W2. Niekorzystna struktura bezrobocia (duży udział osób długotrwale bezrobotnych)

W3. Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych

W4. Ograniczony dostęp do obiektów infrastruktury pomocy społecznej

W5. Niewystarczające środki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej

W6. Duże obciążenie zawodowe pracowników instytucji pomocy społecznej

W7. Ograniczona dostępność instytucji świadczących pomoc społeczną w godzinach popołudniowych

W8. Niewystarczający poziom komunikacji pomiędzy jednostkami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej i świadczeniobiorcami

W9. Niski poziom wsparcia w zakresie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego

Następnie grupa ekspercka dokonała ustalenia ważności czynników, w taki sposób, aby suma wag dla poszczególnych grup czynników była równa 1,0 (100%).

Kolejnym krokiem w analizie było przeprowadzenie analizy powiązań pomiędzy czynnikami. Analizę przeprowadzono od wewnątrz do zewnątrz (analiza SWOT) lub od zewnątrz do wewnątrz (analiza TOWS).

Analiza SWOT (od wewnątrz do zewnątrz) polegała na identyfikacji powiązań pomiędzy czynnikami poprzez odpowiedź na pytania:

- Czy określona mocna strona pozwala wykorzystać daną szansę?
- Czy określona mocna strona pozwala ograniczyć dane zagrożenie?
- Czy określona słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania danej szansy?
- Czy określona słaba strona potęguje dane zagrożenie?

Analiza TOWS (od zewnątrz do wewnątrz) polegała na identyfikacji powiązań pomiędzy czynnikami poprzez odpowiedź na pytania:

- Czy określona szansa potęguje daną silną stronę?
- Czy określona szansa pozwala osłabić daną słabą stronę?
- Czy określone zagrożenie ogranicza daną silną stronę?
- Czy określone zagrożenie wzmacnia daną słabą stronę?

Analiza powiązań SWOT/TOWS stanowi punkt wyjścia do określania strategii, pozwala bowiem zidentyfikować silne powiązania pomiędzy czynnikami.

Przygotowana w ten sposób analiza SWOT wskazuje na podstawowe bariery rozwojowe i stanowi punkt wyjścia do ustalenia misji i wizji oraz celów rozwoju.

Tabela 54 Analiza SWOT usług społecznych w Kętrzynie

Symbol	Waga	Czynniki wewnętrzne	Symbol	Waga	Czynniki zewnętrzne
S	1,00	Mocne strony	O	1,00	Szanse
S1	0,20	Relatywnie duża liczba organizacji pozarządowych ukierunkowanych na wspieranie różnych grup wrażliwych	O1	0,15	Rozwój innowacji w zakresie usług społecznych
S2	0,15	Dobra współpraca organizacji pozarządowych z Urzędem Miasta	O2	0,10	Partnerstwo publiczno-prywatne w świadczeniu usług społecznych
S3	0,25	Wyspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej	O3	0,20	Rozwój nowoczesnych technologii informacyjnych
S4	0,25	Świadomość władz i społeczności lokalnej problemów wynikających z wykluczenia społecznego	O4	0,10	Rozwój form współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej
S5	0,15	Rozbudowana oferta spędzania czasu wolnego w placówkach oświatowych dla dzieci i młodzieży	O5	0,20	Przeznaczenie środków finansowych na walkę z wykluczeniem społecznym w nowym okresie programowania europejskiej polityki rozwoju regionalnego
			O6	0,15	Wzrost wrażliwości społecznej dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
			O7	0,10	Priorytetyzacja problemów społecznych ukierunkowująca politykę społeczną regionów
W	1,00	Słabe strony	T	1,00	Zagrożenia
W1	0,15	Negatywne procesy demograficzne (ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny)	T1	0,10	Negatywna społeczna percepcja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
W2	0,10	Niekorzystna struktura bezrobocia (duży udział osób długotrwale bezrobotnych)	T2	0,05	Roszczeniowa postawa świadczeniobiorców
W3	0,05	Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych	T3	0,05	Nieuzasadniona nadkonsumpcja świadczeń społecznych
W4	0,15	Ograniczony dostęp do obiektów infrastruktury pomocy społecznej	T4	0,15	Dziedziczenie problemów społecznych
W5	0,10	Niewystarczające środki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej	T5	0,05	Coraz większe nasilenie chorób cywilizacyjnych
W6	0,10	Duże obciążenie zawodowe pracowników instytucji pomocy społecznej	T6	0,15	Postępujący proces rozwarstwienia społecznego
W7	0,10	Ograniczona dostępność instytucji świadczących pomoc społeczną w godzinach popołudniowych	T7	0,15	Niski poziom rozwoju gospodarczego w peryferyjnych regionach UE
W8	0,10	Niewystarczający poziom komunikacji pomiędzy jednostkami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej i świadczeniobiorcami	T8	0,15	Pogłębiająca się atomizacja jednostki we współczesnych społeczeństwach
W9	0,15	Niski poziom wsparcia w zakresie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego	T9	0,15	Zmiana modelu rodziny i rozluźniająca się więzi rodzinne (ograniczenie funkcji opiekuńczych rodziny)

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe wyliczenia dla analizy SWOT/TOWS dotyczące powiązań pomiędzy czynnikami znajdują się w załączniku.

Poniżej zaprezentowano wyniki końcowe i wnioski.

Tabela 55 Zestawienie zbiorcze analizy SWOT/TOWS

Kombinacja	Wyniki analizy SWOT		Wyniki analizy TOWS		Zestawienie zbiorcze SWOT/TOWS	
	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów
Mocne strony [S]/ Szanse [O]	44	13,45	50	8,90	94	22,35
Mocne strony [S]/ Zagrożenia [T]	24	3,65	14	2,15	38	5,80
Słabe strony [W]/ Szanse [O]	58	7,80	82	10,55	140	18,35
Słabe strony [W]/ Zagrożenia [T]	76	9,20	92	11,10	168	20,30

Źródło: opracowanie własne

Wyniki analizy SWOT/TOWS wskazują, że w obszarze usług społecznych dla grup wrażliwych w Kętrzynie, sytuacja co do wyboru jasnej, typowej strategii działania nie jest jednoznaczna. Co prawda syntetycznie, przeważają mocne strony i powiązane z nimi szanse, ale powiązania dla analizy TOWS wskazują na silne relacje pomiędzy słabymi stronami, które ograniczają szanse i potęgują zagrożenia. Dodatkowo występuje bardzo słabe powiązanie pomiędzy silnymi stronami i zagrożeniami, co oznacza, że w przypadku zaistnienia zagrożeń potencjał wewnętrzny miasta nie ograniczy efektywnie ich skutków, ważniejsza jest jednak konkluzja pozytywna: gdy zagrożenia nadejdą nie wpłyną istotnie na silne strony, na bazie których będzie nadal można wykorzystywać szanse.

Z analizy szczegółowej (załącznik) wynika, że najważniejszymi silnymi stronami są:

- świadomość władz i społeczności lokalnej problemów wynikających z wykluczenia społecznego,
- kadra pracowników pomocy społecznej,
- istotne znaczenie ma także duża liczba organizacji pozarządowych ukierunkowanych na wspieranie różnych grup wrażliwych.

Jest to najważniejszy potencjał wewnętrzny, na którym należy budować strategię w zakresie usług społecznych wykorzystując kluczowe szanse pojawiające się w otoczeniu:

- przeznaczenie środków finansowych na walkę z wykluczeniem społecznym w nowym okresie programowania europejskiej polityki rozwoju regionalnego,
- rozwój nowoczesnych technologii informacyjnych,
- rozwój innowacji w zakresie usług społecznych.

Wśród najważniejszych słabych stron znalazły się:

- niski poziom wsparcia w zakresie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego,
- niewystarczające środki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej
- ograniczony dostęp do obiektów infrastruktury pomocy społecznej

Do kluczowych zagrożeń zaliczono:

- pogłębiająca się atomizację jednostki we współczesnych społeczeństwach,
- postępujący proces rozwarstwienia społecznego,
- w następnej kolejności: dziedziczenie problemów społecznych, niski poziom rozwoju gospodarczego w peryferyjnych regionach UE.

Na podstawie wyników wyżej zaprezentowanych analiz zaproponowano podejście uwzględniające jak najlepsze wykorzystanie posiadanych potencjałów. Miasto posiada świadomość problemów i dobrze wykształconą kadrę oraz szereg organizacji społecznych. W związku z tym w oparciu o rozwój form współpracy i komunikacji w zakresie świadczenia usług społecznych (przy wykorzystaniu szans dotyczących rozwoju ICT) - cel horyzontalny, zaproponowano:

- rozwój integracji społecznej grup wrażliwych ze społecznością lokalną (w odpowiedzi na kluczowe zagrożenia) – cel horyzontalny,
- wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w celu ograniczania kluczowych słabych stron) – cel horyzontalny,
- poprawę jakości usług społecznych (jako odpowiedź na najważniejsze słabe strony) – cel horyzontalny.

W tak określone ramy horyzontalne zaproponowano szereg celów i kierunków działań dedykowanych dla poszczególnych grup wrażliwych w Kętrzynie. Realizacja zaplanowanych celów opiera się w dużej mierze na założeniu wykorzystania jednej z kluczowych szans dotyczącej pozyskania środków zewnętrznych na planowane działania.

5. Założenia strategiczne

Wizja

Miasto Kętrzyn miejscem integracji i współpracy różnych środowisk zapewniającym każdemu mieszkańcowi dostęp do wysokiej jakości usług społecznych niezbędnych do godnego życia, jak i dających możliwości samorealizacji.

Misja

Miasto Kętrzyn kierując się zasadami solidarności i odpowiedzialności społecznej, realizuje ambitne projekty infrastrukturalne i przedsięwzięcia społeczne angażując lokalny potencjał ludzki i kompetentne kadry na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu i tworzenia równych szans rozwoju wszystkim mieszkańcom.

Cele horyzontalne

Ze względu na przenikanie się w planowaniu strategicznym szeregu zagadnień horyzontalnych, które dotyczą wszystkich lub prawie wszystkich grup wrażliwych społecznie oraz ze względu na holistyczne ujęcie problematyki usług społecznych i integracji różnych środowisk wrażliwych ze społeczeństwem, określono cztery cele horyzontalne.

Kierunki działań i zadania ujęte w celach horyzontalnych przybliżą miasto do rozwiązania podstawowych grup problemów dotyczących wszystkich grup wrażliwych społecznie.

Cel horyzontalny 1: Rozwój form integracji społecznej grup wrażliwych ze społecznością lokalną

Cel horyzontalny 2: Poprawa jakości usług społecznych

Cel horyzontalny 3: Wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel horyzontalny 4: Rozwój form współpracy i komunikacji w zakresie świadczenia usług społecznych

Rysunek 1. Powiązanie grup wsparcia i celów horyzontalnych

Źródło: opracowanie własne

Cel horyzontalny 1: Rozwój form integracji społecznej grup wrażliwych ze społecznością lokalną

Cel ten będzie obejmował różnego rodzaju inicjatywy ukierunkowane na przeciwdziałanie wykluczeniu osób reprezentujących grupy wrażliwe w mieście poprzez włączanie ich w funkcjonowanie społeczności lokalnej. Włączanie grup wrażliwych będzie dotyczyć zarówno aspektu zwiększania dostępności przestrzeni miejskiej (w tym obiektów użyteczności publicznej) dla osób z dysfunkcjami, zwiększania dostępu do usług

oferowanych wszystkim mieszkańcom (np. administracyjnych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych itd.), jak i działań mających na celu zwiększenie udziału reprezentantów poszczególnych grup wrażliwych w życiu społecznym i publicznym. Ważną rolę w realizacji tego celu będą także stanowić działania ukierunkowane nie tylko na integrację grup wrażliwych z pozostałymi mieszkańcami miasta, ale także na współpracę i kooperację reprezentantów tych grup pomiędzy sobą – tzw. „pomoc wzajemna”.

Przykładowe kierunki działań stanowiących realizację celu:

- ograniczenie barier architektonicznych i komunikacyjnych na terenie miasta,
- rozwój form edukacji integracyjnej od poziomu przedszkola,
- utworzenie Centrum Integracji Społecznej,
- wprowadzenie instytucji asystenta osoby niepełnosprawnej lub starszej, ułatwiającej korzystanie z oferty kulturalnej czy edukacyjnej miasta,
- tworzenie klubów i świetlic integracyjnych,
- wzmocnienie integracji międzypokoleniowej poprzez organizację wspólnych imprez o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym, edukacyjnym,
- organizacja akcji w mediach lokalnych poprawiających społeczny wizerunek poszczególnych grup wrażliwych, np. osób starszych czy niepełnosprawnych.

Cel horyzontalny 2: Poprawa jakości usług społecznych

Realizacja zamierzeń zawartych w wizji oznacza konieczność przygotowania się do świadczenia wysokiej jakości usług społecznych. Cel ten będzie więc obejmował szereg zadań ukierunkowanych na poprawę zarządzania instytucjami pomocy społecznej i potencjału jaki te instytucje posiadają na rzecz podniesienia jakości usług społecznych. W ramach tego celu podjęte zostaną działania, które umożliwią stworzenie sprzyjających warunków do współpracy z partnerami zewnętrznymi (m.in. organizacjami pozarządowymi, podmiotami prywatnymi) a także wygenerowanie przychylności otoczenia zapewniającego jak najlepsze zaspokojenie potrzeb grup wrażliwych. Ponadto skuteczność działań z zakresu pomocy społecznej jest uzależniona od poziomu wiedzy o świadczeniobiorcach i możliwości dostosowania oferty do potrzeb danej grupy społecznej. Stąd zadania będą także polegały na systematycznym gromadzeniu i analizie danych o grupach wrażliwych, a niekiedy również realizację badań mających na celu lepsze rozpoznanie problemów społecznych w danym środowisku.

Przykładowe kierunki działań stanowiących realizację celu:

- podnoszenie kompetencji pracowników instytucji świadczących usługi społeczne,
- poprawa wyposażenia instytucji niezbędnego do świadczenia wysokiej jakości usług społecznych,
- stworzenie ram do ścisłej współpracy różnych instytucji świadczących usługi społeczne,
- stworzenie sprawnego systemu zarządzania usługami społecznymi,
- wypracowanie modelu współpracy z organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym,
- stworzenie systemu standaryzacji usług społecznych,
- wypracowanie modelu ograniczającego nadkonsumpcję usług społecznych,
- badanie efektywności wydatkowanych środków,
- powołanie „Obserwatorium polityki społecznej” – czyli stworzenie systemu ciągłego i systematycznego gromadzenia danych o świadczeniobiorcach uzupełnianych wynikami badań pierwotnych.

Cel horyzontalny 3: Wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym dotyczy wszystkich grup wrażliwych zidentyfikowanych na terenie miasta. Wysokie bezrobocie stanowi kluczową przyczynę powstawania wielu problemów:

- bezdomności na skutek eksmisji,
- długotrwałego bezrobocia przeradzającego się w bezradność zawodową i ogólnie życiową,
- stanów depresyjnych i uzależnień,
- ubóstwa rodzin, osób starszych, niepełnosprawnych,
- dziedziczenia ubóstwa i bezradności przez dzieci i młodzież,
- przestępczości, w tym młodzieży,
- i innych.

Cel ten ma charakter horyzontalny a jego realizacja będzie polegała na podejmowaniu szerokiego zakresu zadań skierowanych do różnych grup społecznych. Rozwój przedsiębiorczości i możliwości rozwoju zawodowego powinny ogniskować się na wykorzystaniu lokalnych potencjałów przyrodniczych, kulturowych i gospodarczych.

W związku z tym, cel ten zostanie zrealizowany poprzez następujące kierunki działań i zadania:

- promocja aktywności zawodowej grup będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy: konkursy na najbardziej przedsiębiorczych, kreatywnych, studia przypadków – sukcesy osób które poradziły sobie z problemami życiowymi, inne),
- wspieranie rozwoju alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia (e-biznes, *distance-working*, telepraca, praca na godziny, inne),
- stworzenie systemu ulatwień, ulg i zwolnień z podatków lokalnych oraz innych zachęt dla firm zatrudniających osoby z grup wrażliwych,
- stworzenie systemu wymiany informacji pomiędzy osobami poszukującymi pracy i pracodawcami skłonnyimi zatrudniać osoby z grup wrażliwych,
- realizacja nowoczesnych projektów edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości (np.: tworzenie wirtualnych przedsiębiorstw),
- szkolenia i warsztaty z diagnozowania umiejętności życiowych i zawodowych, pobudzania kreatywności i motywacyjne,
- realizacja szkoleń zawodowych i umiejętnościowych (zanikające zawody, rękodzieło, artystyczne, inne),
- stworzenie punktu doradztwa zawodowego,
- tworzenie socjalnych jednostek gospodarczych (spółdzielnie socjalne, sklepy socjalne, inne),
- stworzenie systemu odpracowywania posiadanych długów wobec firm i instytucji (np. czynsz, woda) i osób prywatnych,
- organizowanie prac społecznie użytecznych, interwencyjnych, robót publicznych,
- utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości.

Cel horyzontalny 4: Rozwój form współpracy i komunikacji w zakresie świadczenia usług społecznych

Cel ten nawiązuje do istotnych zasad charakteryzujących współczesną pomoc społeczną świadczoną na poziomie gminy, czyli do jej decentralizacji i do partnerstwa samorządów z organizacjami pozarządowymi²⁷. Bez wdrożenia tych zasad nie ma nowoczesnej i skutecznej pomocy społecznej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez:

a) opracowanie systemu kooperacji pomiędzy instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc społeczną w mieście, obejmujące m.in. takie kierunki działań jak:

- usprawnienie systemu wymiany informacji pomiędzy instytucjami pomocy społecznej i organizacjami w mieście,
- ułatwienie dostępu do aktualnej i wszechstronnej informacji o problemach społecznych,
- wspólne planowanie inicjatyw związanych z pomocą społeczną i przeciwdziałaniu wykluczeniu,
- wymiana doświadczeń i wiedzy w zakresie potrzeb społecznych poszczególnych grup i kategorii społecznych mieszkańców,
- wymiana doświadczeń i wiedzy w zakresie aktualnych zjawisk i problemów społecznych mających wpływ na sytuację osób zagrożonych wykluczeniem w mieście,
- utworzenie Rady Konsultacyjnej przy Burmistrzu Miasta obejmującej m.in. przedstawicieli seniorów, osób niepełnosprawnych i rodzin wielodzietnych.

b) rozwój systemu informacji, doradztwa i poradnictwa dla poszczególnych grup objętych pomocą społeczną, obejmujące m.in. takie kierunki działań jak:

- organizacja akcji społecznych i kampanii informacyjno-edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości poszczególnych grup mieszkańców o dostępnych formach pomocy,
- tworzenie lokalnych centrów informacji dla poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem,
- angażowanie w działalność informacyjną wolontariuszy i przedstawicieli aktywnych organizacji pozarządowych.

²⁷ Por. *Optimalizacja procesu świadczenia usług z zakresu pomocy społecznej przez samorzady*, Poradnik

c) *zwiększenie roli organizacji pozarządowych i wolontariatu w świadczeniu usług z zakresu pomocy społecznej, obejmujące m.in. takie kierunki działań jak:*

- tworzenie warunków do rozwoju i działalności organizacji pozarządowych, w tym tworzenie punktów konsultacyjno – doradczych dla organizacji społecznych, stworzenie sprawnie działającego systemu informacyjnego,
- coroczne opracowywanie programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi,
- rozwój infrastruktury społecznej, w tym: miejsc spotkań mieszkańców, lokali dla organizacji pozarządowych,
- zlecanie organizacjom zadań publicznych,
- organizacja szkoleń dla liderów i organizacji społecznych,
- promocja aktywnie działających organizacji społecznych i grup wolontariatu,
- powołanie Centrum Wolontariatu.

Stworzenie systemu wsparcia grup wrażliwych

System wsparcia grup wrażliwych zawiera propozycje kierunków działań i zadań dotyczących rozwiązania problemów poszczególnych grup wrażliwych.

OSOBY BEZROBOTNE

Przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia

Osoby bezrobotne są specyficzną grupą wrażliwą, ponieważ z jednej strony z bezrobociem wiążą się liczne problemy w wymiarze społecznym i indywidualnym, z drugiej zaś dotyczy ono również innych grup wrażliwych. Dlatego też walka z bezrobociem w ujęciu przekrojowym została uznana jako cel horyzontalny (cel horyzontalny 3).

Przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- przeciwdziałanie ubóstwu,
- warsztaty terapeutyczne utrzymujące stabilny poziom samooceny osób bezrobotnych,
- zwiększenie aktywności pozazawodowej osób bez pracy m.in. w Centrum Wolontariatu,
- system wsparcia dla rodzin osób bezrobotnych (pomoc finansowa, doradcza, szkoleniowa, psychologiczna), w tym dla dzieci i młodzieży.
- budowa lokali czynszowych.

DZIECI I MŁODZIEŻ

Podnoszenie wiedzy i kompetencji społecznych dzieci i młodzieży

Rozbudowa oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży

Doskonalenie systemu wsparcia dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych

Rozbudowa systemu wsparcia dla dzieci chorych i niepełnosprawnych

Podnoszenie wiedzy i kompetencji społecznych dzieci i młodzieży

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- organizacja zajęć pozalekcyjnych (profilaktyka chorób nowotworowych, pierwsza pomoc przedmedyczna, zajęcia pt. „To, co w nas ukryte – rozwijamy”, „Pasje”)
- utworzenie Uniwersytetu Dziecięcego
- realizacja zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin

Rozbudowa oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- realizacja programów rozwijających pasje i zainteresowania dzieci
- budowa lub poprawa stanu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
- rozbudowa oferty kulturalnej skierowanej do dzieci i młodzieży
- jak zabawa? - cykl warsztatów skierowanych do rodziców i dzieci dotyczących atrakcyjnych sposobów spędzania czasu wolnego
- utworzenie świetlicy środowiskowej

Doskonalenie systemu wsparcia dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- utworzenie świetlicy środowiskowej
- organizacja Grup zabawowych
- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych (np.: zajęcia pozalekcyjne, zajęcia sportowe, warsztaty dla dzieci i młodzieży z zakresu obsługi komputera i Internetu i in.)

Rozbudowa systemu wsparcia dla dzieci chorych i niepełnosprawnych

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- budowa systemu wsparcia dla dzieci chorych i niepełnosprawnych (Sala Doświadczania Świata – zajęcia dla dzieci niepełnosprawnych)
- budowa Centrum Rehabilitacji

RODZINA

Organizacja systemu pomocy rodzinom dysfunkcyjnym i wymagającym wsparcia

Promocja rodziny jako wartości społecznej

Organizacja systemu pomocy rodzinom dysfunkcyjnym i wymagającym wsparcia

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- organizacja pomocy materialnej dla rodzin w najtrudniejszej sytuacji finansowej,
- specjalistyczne poradnictwo dla osób i rodzin w kryzysie,
- wspieranie rodzin w pełnieniu ich podstawowych funkcji, głównie w zakresie opieki i wychowania w formie: prowadzenia konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji (np. utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej z Punktem Mediacji Rodzinnych, uruchomienie „Szkoły dla Rodziców”),
- wdrażanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej mającej na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- realizacja programu Karta Dużej Rodziny i cykliczne zwiększanie liczby partnerów zaangażowanych w program (także z sektora prywatnego),
- zwiększenie dostępu do mieszkań socjalnych i komunalnych.

Promocja rodziny jako wartości społecznej

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- organizowanie imprez integracyjno-sportowych i kulturalnych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu dzieci i rodzin;
- promocja i organizowanie „Dni Rodziny”;
- organizowanie edukacji na temat prawidłowo funkcjonującej rodziny,
- opracowywanie lokalnych programów i projektów polityki prorodzinnej;
- promocja skutecznych metod i form wspierania rodziny (lokalne media, wolontariat, grupy samopomocowe).

OSOBY STARSZE

Podnoszenie jakości i dostępności opieki nad osobami starszymi

Aktywizacja osób starszych

Podnoszenie jakości i dostępności opieki nad osobami starszymi

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- tworzenie infrastruktury/obiektów świadczących usługi na rzecz osób starszych: domy pomocy społecznej, świetlice, kluby zainteresowań, rodzinne domy pomocy dla osób starszych,
- rozwijanie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych,
- organizowanie wolontariatu dla osób starszych,
- zwiększenie dostępu do mieszkań chronionych,
- organizacja systemu wsparcia finansowego i rzeczowego dla osób starszych będących w trudnej sytuacji materialnej
- pomoc w dostępie do leczenia specjalistycznego i usług rehabilitacji.

Aktywizacja osób starszych

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- organizowanie różnych form spędzania wolnego czasu np. zajęcia kulinarne, artystyczne, rozwijanie hobby i zainteresowań z uwzględnieniem nowoczesnych technologii i przekazu multimedialnego,
- organizowanie zajęć sportowych i rekreacyjnych,
- mobilizowanie do zwiększenia aktywności zawodowej osób 50+,
- rozwój wolontariatu 50+.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

Aktywizacja osób niepełnosprawnych

Rozwój usług opiekuńczych nad osobami niepełnosprawnymi

Aktywizacja osób niepełnosprawnych

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- organizacja imprez przedstawiających prace osób niepełnosprawnych (wernisaż i wystawa prac malarskich, rzeźbiarskich, utworów pisanych itp.)
- stworzenie świetlicy – Klub popołudniowy dla osób niepełnosprawnych
- stworzenie programu zajęć sportowych, warsztatów, podnoszących wiedzę i kompetencje osób niepełnosprawnych

Rozwój usług opiekuńczych nad osobami niepełnosprawnymi

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- budowa Centrum Rehabilitacji
- Budowa Domu Samopomocy dla Osób Niepełnosprawnych

OSOBY Z UZALEŻNIENIAMI

Organizacja systemu wsparcia na rzecz osób z uzależnieniami i ich rodzin

Rozwój działalności profilaktycznej i edukacyjnej w zakresie uzależnień

Organizacja systemu wsparcia na rzecz osób z uzależnieniami i ich rodzin

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych,
- pomoc psychospołeczna i prawna dla rodzin, w których występują problemy uzależnień.

Rozwój działalności profilaktycznej i edukacyjnej w zakresie uzależnień

Cel ten będzie obejmował m.in. takie działania jak:

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, w tym realizacja programów opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
- wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń oraz osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i związanych z narkomanią.

OSOBY BEZDOMNE

Wzrost dostępności infrastruktury społecznej dla osób bezdomnych

Rozwój programów wsparcia dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością

Wzrost dostępności infrastruktury społecznej dla osób bezdomnych

W przypadku osób bezdomnych działania są nakierowane na zwiększenie dostępności infrastruktury:

- rozwój budownictwa specjalnego, komunalnego i utworzenie mieszkań chronionych,
- bezpośredniego wsparcia: noclegownia, ogrzewalnia i łaźnia miejska.

Rozwój programów wsparcia dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością

W przypadku programów wsparcia dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością zaplanowano:

- utrzymanie pomocy osobom bezdomnym w oparciu o indywidualne programy wychodzenia z bezdomności,
- pomoc bezpośrednią (uzyskanie miejsca w schronisku, wydawanie posiłków, zapewnienie odzieży, przysługujących zasiłków, ubezpieczenia zdrowotnego, inne),
- zapewnienie różnych form poradnictwa (socjalnego, prawnego, medycznego, integracji ze środowiskiem),
- utworzenie w gminie programu oddłużeniowego dla osób zagrożonych bezdomnością).

OSOBY BEZRADNE

Bezpośrednia, doraźna pomoc osobom bezradnym

Ograniczenie zjawiska bezradności

Bezradność dotyczy najczęściej osób marginalizowanych i długofalowo korzystających z pomocy społecznej, biernych społecznie, nieuczestniczących w życiu społecznym, pochodzących z różnych grup wrażliwych.

Bezpośrednia, doraźna pomoc osobom bezradnym

Doraźna pomoc osobom bezradnym będzie realizowana w oparciu o następujące działania:

- bezpośrednią pomoc prawną i socjalną,
- utworzenie punktu informacyjnego diagnozującego osoby bezradne, kierowanie ich do stosownych instytucji i organów i pomoc w celu rozwiązania ich problemów.

Ograniczenie zjawiska bezradności

Ograniczenie zjawiska bezradności zostanie zrealizowane w ramach programów eliminacji bezradności: szkoleń i warsztatów motywacyjnych oraz integracji ze środowiskiem.

Wszystkie zaplanowane cele horyzontalne ze względu na swój charakter obejmują cztery następujące obszary: edukacja, infrastruktura, problemy społeczne i społeczność lokalna. Pozostałe cele odnoszące się do poszczególnych grup wrażliwych są ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb właśnie tych grup, w związku z tym w mniejszym stopniu obejmują obszar – społeczność lokalna.

Tabela 56 Macierz powiązań pomiędzy celami a obszarami

		Obszary			
		Edukacja	Infrastruktura	Problemy społeczne	Społeczność lokalna
Cel horyzontalny 1: Rozwój form integracji społecznej grup wrażliwych ze społecznością lokalną					
Cel horyzontalny 2: Poprawa jakości usług społecznych					
Cel horyzontalny 3: Wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym					
Cel horyzontalny 4: Rozwój form współpracy i komunikacji w zakresie świadczenia usług społecznych					
Osoby bezrobotne	B1				
Dzieci i młodzież	Dz1				
	Dz2				
	Dz3				
	Dz4				
Rodzina	R1				
	R2				
Seniorzy	S1				
	S2				
Osoby niepełnosprawne	N1				
	N2				
Osoby z uzależnieniami	U1				
	U2				
Osoby bezdomne	Bd1				
	Bd2				
Osoby bezradne	Br1				
	Br2				

Źródło: opracowanie własne

Wykaz tabel

Tabela 1 Przykładowe dane statystyczne o mieście Kętrzyn	7
Tabela 2 Podmioty gospodarcze w Kętrzynie w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	9
Tabela 3 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	10
Tabela 4 Ambulatoryjna opieka zdrowotna (stan w dniu 31 XII) w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim.....	11
Tabela 5 Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	11
Tabela 6 Liczba udzielonych porad medycznych w latach 2010-2012 w mieście Kętrzyn w na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim.....	12
Tabela 7 Liczba łóżek w szpitalach w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	12
Tabela 8 Pracownicy ochrony zdrowia w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	13
Tabela 9 Ludność na aptekę ogólnodostępną w latach 2010-2012 w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim.....	13
Tabela 10 Pracujący według płci w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	14
Tabela 11 Bezrobotni zarejestrowani wg płci w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	14
Tabela 12 Przepięstwa stwierdzone w powiecie kętrzyńskim na tle innych powiatów w latach 2009-2012	15
Tabela 13 Liczba ludności w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2012.....	17
Tabela 14 Przyrost naturalny w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2012.....	17
Tabela 15 Przyrost naturalny na 1000 ludności w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	17
Tabela 16 Saldo migracji w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012.....	18
Tabela 17 Struktura mieszkańców wg ekonomicznych grup ludności w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2012.....	18

Tabela 18 Wskaźniki demograficzne modułu gminnego w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku	19
Tabela 19 Miejsca w przedszkolach w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	20
Tabela 20 Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim.....	21
Tabela 21 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim.....	21
Tabela 22 Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2012	22
Tabela 23 Szkoły podstawowe w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku	22
Tabela 24 Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w szkołach podstawowych w przeliczeniu na etaty w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku	23
Tabela 25 Gimnazja w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku	23
Tabela 26 Nauczyciele zatrudnienie w gimnazjach w przeliczeniu na etaty w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku.....	24
Tabela 27 Współczynnik scholaryzacji brutto w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	24
Tabela 28 Udział szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniom z dostępem do Internetu w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	25
Tabela 29 Uczniowie przypadający na jeden komputer z dostępem do Internetu w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	26
Tabela 30 Szkoły ogólnokształcące w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012 na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim	26
Tabela 31 Imprezy i aktywność kulturalna mieszkańców w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku	28
Tabela 32 Wskaźniki dotyczące bibliotek w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku.....	29
Tabela 33 Wskaźniki dotyczące czytelnictwa w mieście Kętrzyn na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku.....	29
Tabela 34 Liczba mieszkań i ich powierzchnia użytkowa w Kętrzynie na tle innych miast w województwie warmińsko-mazurskim w 2010 roku.....	33
Tabela 35 Przeciętna powierzchnia mieszkania i powierzchnia mieszkania na 1 osobę w Kętrzynie w 2012 roku	33

Tabela 36 Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych w Kętrzynie w latach 2010-2012.	34
Tabela 37 Powody przyznania pomocy społecznej klientom MOPS w Kętrzynie w latach 2010-2012.....	35
Tabela 38 Struktura wydatków na zadania realizowane w ramach polityki społecznej w mieście Kętrzyn.....	38
Tabela 39 Udział bezrobotnych w zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012.....	40
Tabela 40 Bezrobotni zarejestrowani w mieście Kętrzyn w latach 2011-2013.....	41
Tabela 41 Charakterystyka osób bezrobotnych w mieście Kętrzyn w I półroczu 2013 roku.....	43
Tabela 42 Charakterystyka osób bezrobotnych w mieście Kętrzyn.....	44
Tabela 43 Pomoc społeczna z tytułu bezrobocia i ubóstwa.....	45
Tabela 44 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym.....	48
Tabela 45 Źródła utrzymania dzieci i młodzieży w powiecie kętrzyńskim.....	48
Tabela 46 Dzieci i młodzież objęta pomocą przez MOPS w Kętrzynie.....	49
Tabela 47 Dane o programie „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w Kętrzynie.....	49
Tabela 48 Struktura wydatków MOPSu związana z opieką nad dziećmi i młodzieżą.....	50
Tabela 49 Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012.....	51
Tabela 50 Liczba osób w wieku emerytalnym, którym udzielono pomocy i wsparcia w mieście Kętrzyn w latach 2010-2012.....	54
Tabela 51. Charakterystyka zjawiska bezdomności w Kętrzynie w latach 2004-2012.....	62
Tabela 52. Charakterystyka zjawiska bezradności w Kętrzynie.....	64
Tabela 53 Charakterystyka powiązań pomiędzy grupami wrażliwymi.....	65
Tabela 54 Analiza SWOT usług społecznych w Kętrzynie.....	78
Tabela 55 Zestawienie zbiorcze analizy SWOT/TOWS.....	79
Tabela 56 Macierz powiązań pomiędzy celami a obszarami.....	97

Wykaz wykresów

Wykres 1 Struktura podmiotów w mieście Kętrzyn w 2012 roku	8
Wykres 2 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007	9
Wykres 3 Podmioty nowo zarejestrowane wg sekcji PKD 2007	10
Wykres 4 Zarejestrowane osoby bezrobotne w mieście Kętrzyn i w powiecie kętrzyńskim w latach 2011-2013	42
Wykres 5 Udział osób z prawem do zasiłku wśród ogółu bezrobotnych w mieście Kętrzyn i w powiecie Kętrzyńskim w latach 2011-2013	42
Wykres 6 Osoby niepełnosprawne prawnie w powiecie kętrzyńskim w 2011 roku	55
Wykres 7 Struktura płciowa osób niepełnosprawnych w powiecie kętrzyńskim i województwie warmińsko-mazurskim	56
Wykres 8 Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w powiecie kętrzyńskim i w województwie warmińsko-mazurskim	56
Wykres 9 Struktura płciowa i wiekowa osób niepełnosprawnych w powiecie kętrzyńskim	57

Załącznik.

Wyniki szczegółowe analizy SWOT/TOWS.

ANALIZA SWOT

Czy określona mocna strona pozwala wykorzystać daną szansę?

Szanse - O Mocne strony - S	[O1]	[O2]	[O3]	[O4]	[O5]	[O6]	[O7]	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
[S1]	1	0	1	1	1	1	0	0,20	5	1,00
[S2]	1	0	1	1	1	0	1	0,15	5	0,75
[S3]	1	0	0	1	0	1	0	0,25	3	4,00
[S4]	0	1	1	1	1	1	1	0,25	6	4,00
[S5]	0	0	0	0	1	1	1	0,15	3	0,45
Waga	0,15	0,10	0,20	0,10	0,20	0,15	0,10			
Liczba interakcji	3	1	3	4	4	4	3			
Iloczyn wag i interakcji	0,45	0,10	0,60	0,40	0,80	0,60	0,30			
Suma interakcji									44	
Suma iloczynów										13,45

Czy określona mocna strona pozwala ograniczyć dane zagrożenie?

Zagrożenia - T Mocne strony - S	[T1]	[T2]	[T3]	[T4]	[T5]	[T6]	[T7]	[T8]	[T9]	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
[S1]	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0,20	3,0	0,60
[S2]	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0,15	2,0	0,30
[S3]	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0,25	3,0	0,75
[S4]	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0,25	1,0	0,25
[S5]	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0,15	3,0	0,45
Waga	0,10	0,05	0,05	0,15	0,05	0,15	0,15	0,15	0,15			
Liczba interakcji	2	0	3	1	1	1	0	4	0			
Iloczyn wag i interakcji	0,20	0,00	0,15	0,15	0,05	0,15	0,00	0,60	0,00			
Suma interakcji											24	
Suma iloczynów												3,65

Czy określona słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania danej szansy?

Szanse - O Słabe strony - W	[O1]	[O2]	[O3]	[O4]	[O5]	[O6]	[O7]	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
[W1]	1	0	1	0	0	0	0	0,15	2	0,30
[W2]	0	0	1	0	0	0	0	0,10	1	0,10
[W3]	0	0	0	0	0	0	0	0,05	0	0,00
[W4]	1	0	1	1	0	0	1	0,15	4	0,60
[W5]	1	0	0	1	1	0	1	0,10	4	0,40
[W6]	1	0	0	1	0	0	0	0,10	2	0,20
[W7]	1	0	1	1	1	0	0	0,10	4	0,40
[W8]	1	1	1	1	1	1	0	0,10	6	0,60
[W9]	1	1	1	1	1	0	1	0,15	6	0,90
Waga	0,15	0,10	0,20	0,10	0,20	0,15	0,10			
Liczba interakcji	7	2	6	6	4	1	3			
Iloczyn wag i interakcji	1,05	0,20	1,20	0,60	0,80	0,15	0,30			
Suma interakcji									58	
Suma iloczynów										7,80

Czy określona słaba strona potęguje dane zagrożenie?

Zagrożenia - T Słabe strony - W	[T1]	[T2]	[T3]	[T4]	[T5]	[T6]	[T7]	[T8]	[T9]	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
[W1]	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0,15	5	0,75
[W2]	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0,10	6	0,60
[W3]	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0,05	4	0,20
[W4]	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0,15	5	0,75
[W5]	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0,10	5	0,50
[W6]	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0,10	1	0,10
[W7]	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0,10	3	0,30
[W8]	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0,10	3	0,30
[W9]	0	1	1	1	0	1	1	1	0	0,15	6	0,90
Waga	0,10	0,05	0,05	0,15	0,05	0,15	0,15	0,15	0,15			
Liczba interakcji	2	2	1	5	5	7	4	9	3			
Iloczyn wag i interakcji	0,20	0,10	0,05	0,75	0,25	1,05	0,60	1,35	0,45			
Suma interakcji											76	
Suma iloczynów												9,20

ANALIZA TOWS

Czy określona szansa potęguje daną silną stronę?

Mocne strony - S Szanse - O	[S1]	[S2]	[S3]	[S4]	[S5]	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
[O1]	1	1	1	1	0	0,15	4	0,60
[O2]	0	0	0	1	0	0,10	1	0,10
[O3]	1	1	1	1	0	0,20	4	0,80
[O4]	1	1	1	1	1	0,10	5	0,50
[O5]	1	1	1	1	1	0,20	5	1,00
[O6]	1	1	0	1	0	0,15	3	0,45
[O7]	1	1	0	1	0	0,10	3	0,30
Waga	0,20	0,15	0,25	0,25	0,15			
Liczba interakcji	6	6	4	7	2			
Iloczyn wag i interakcji	1,20	0,90	1,00	1,75	0,30			
Suma interakcji							50	
Suma iloczynów								8,90

Czy określone zagrożenie ogranicza daną silną stronę?

Mocne strony - S Zagrożenia - T	[S1]	[S2]	[S3]	[S4]	[S5]	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
[T1]	0	0	0	0	0	0,10	0	0,00
[T2]	0	0	0	1	0	0,05	1	0,05
[T3]	1	0	0	1	0	0,05	2	0,10
[T4]	0	0	0	0	0	0,15	0	0,00
[T5]	0	0	0	0	0	0,05	0	0,00
[T6]	0	0	0	0	0	0,15	0	0,00
[T7]	1	1	0	0	0	0,15	2	0,30
[T8]	1	0	0	0	1	0,15	2	0,30
[T9]	0	0	0	0	0	0,15	0	0,00
[T10]								
Waga	0,20	0,15	0,25	0,25	0,15			
Liczba interakcji	3	1	0	2	1			
Iloczyn wag i interakcji	0,60	0,15	0,00	0,50	0,15			
Suma interakcji							14	
Suma iloczynów								2,15

Czy określona szansa pozwala osłabić daną słabą stronę?

Słabe strony - W Szanse - O	[W1]	[W2]	[W3]	[W4]	[W5]	[W6]	[W7]	[W8]	[W9]	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
[O1]	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0,15	5	0,75
[O2]	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0,10	4	0,40
[O3]	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0,20	6	1,20
[O4]	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0,10	6	0,60
[O5]	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,20	9	1,80
[O6]	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0,15	4	0,60
[O7]	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0,10	7	0,70
Waga	0,15	0,10	0,05	0,15	0,10	0,10	0,10	0,10	0,15			
Liczba interakcji	3	4	4	7	7	4	6	4	2			
Iloczyn wag i interakcji	0,45	0,40	0,20	1,05	0,70	0,40	0,60	0,40	0,30			
Suma interakcji											82	
Suma iloczynów												10,55

Czy określone zagrożenie wzmacnia daną słabą stronę?

Słabe strony - W Zagrożenia - T	[W1]	[W2]	[W3]	[W4]	[W5]	[W6]	[W7]	[W8]	[W9]	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
[T1]	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0,10	6	0,60
[T2]	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0,05	4	0,20
[T3]	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0,05	1	0,05
[T4]	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0,15	6	0,90
[T5]	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0,05	4	0,20
[T6]	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0,15	7	1,05
[T7]	1	1	0	1	1	0	1	0	1	0,15	6	0,90
[T8]	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0,15	7	1,05
[T9]	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0,15	5	0,75
Waga	0,15	0,10	0,05	0,15	0,10	0,10	0,10	0,10	0,15			
Liczba interakcji	5	3	2	7	9	3	8	3	6			
Iloczyn wag i interakcji	0,75	0,30	0,10	1,05	0,90	0,30	0,80	0,30	0,90			
Suma interakcji											92	
Suma iloczynów												11,10

